کبیره او صغیره ګناهونه

Ketabton.com

لیکوال:
فرید احمد (مبارز)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

د کتاب نـوم: کبیره او صغیره گناهونه

لــیـکـــــوال: فرید احمد (مبارز)

کـمــپـوزر: خپله لیکوال

بــیـا کــتـنـه: مولوي حمدالله

بریښنالـیک: Faridahmadmobariz81@gmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

زما محترمو والدينو ته چې زما روزنه او پالنه يې په پوره

مينه کړې ده. علماءِ کرامو، اُستاذانو د علم د لارې لارويانو ته چې تل يې خپل

قلم د اسلام د پرمختګ لپاره جاري ساتلی دی او ټول اُمت مسلمه ته دې ډالۍ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع **مخ**

کتاب پیژندنه ۱
بسم الله الرحمن الرحیم.. ۲
ډالۍ.. ۳
فهرست.. ۵
سریزه.. ۶
د کبیره او صغیره ګناه تعریف او تشریح.. ۷
کبیره ګناهونه.. ۹
صغیره ګناهونه ۱۱
د مسلمان سپکاوی یا ټوکي باندي کول.. ۱۴
غیبت کول حرام دی.. ۱۷
ښکنځل او بي حیاء خبري کول.. ۱۸
پر انسان یا ځاروي باندي لعنت ویل.. ۲۰
د عالمانو او د الله سبحانه وتعالی د ولیانو بي ادبي یا بي عزتي کول.. ۲۲
دروغ ویل یا د دروغو قسم اخیستل.. ۲۴
د مسجد شریف بې احترامي کول.. ۲۷
لمانځه ته په صحیح ډول توجه نه کول.. ۲۹
په تول او ترازو کي کمي کول.. ۳۲
تصویر جوړول حرام دی.. ۳۴
د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا په بل څه قسم اخیستل ۳۷
بي ګټي خبري او عمل کول.. ۳۸
لونګ یا پرتوګ تر بجلکو کښته کول.. ۳۹
په ناوړه القابو سره د یو چا یادونه کول.. ۴۱
د مسلمان عیب لټول یا یي رسواء کول.. ۴۲
چغلي یا دوه مخي کول.. ۴۲
د نسب د امله یو چا ته پیغور ورکول.. ۴۴
د قران کریم د آیت، حدیث او د الله (جل جلاله) د نامه بي ادبي کول.. ۴۵
بي ضرورته ستر لوڅول.. ۴۶
د نجومیانو څخه د غیبو خبري پوښتل.. ۴۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلګو لاره تنګول او په لاره کي يې مرداري اچول..۴۷
سود خوړل یا يې کاروبار کول...۴۷
د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا په بل څه سره قسم اخیستل..................................۴۸
د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا نذر کول حرام دی....................................۴۸
د فلاني په حق سره دعا کول...۴۸
د درواغو شاهدي ورکول...۴۹
د بسم الله الرحمن الرحيم ليکل په اعدادو سره..۴۹
د رشوت ور کولو جائز او ناجائز صورتونه...۵۰
د کمیشن یا د دلالي أُجرت اخیستل...۵۰
په خیرات ورکولو سره احسان اچول...۵۱
د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا څاروی ذبح کول.......................................۵۱
ښځه د خاوند او مزدور یا غلام د بادار په خلاف پارول..۵۲
په یو وخت کي تر یوه ډیر طلاقونه ورکول..۵۲
د اجازي پرته د یو چا کور ته ورننوتل یا کتل...۵۳
د روح لرونکي شي په اور کي سوځل..۵۳
په اولادونو کي برابري نه کول...۵۳
د بولو د څاڅکو څخه ځان نه ساتل...۵۴
د خلګو په لاره کي مرداري اچول..۵۴
پرته د ضرورته سپی ساتل..۵۴
پای...۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

الحمدالله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلوة والسلام علی اشرف الانبیاء محمد مصطفي (صلی الله علیه وسلم)· الهم صلی علی محمد وعلی آل محمد کما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انک حمید مجید. الهم بارک علی محمد وعلی آل محمد کما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انک حمید مجید. اما بعد!

هر وخت چي انسان بي لاري سوی دی، نو الله سبحانه وتعالی لارښوونکی ورته رالیږلی دی، تر څو د نورو لارو څخه يې راوګرځوي او پر مقصوده يعني مستقيمه لاره يې برابر کړی دی، بلاخره الله سبحانه وتعالی خپل دغه جريان د آخري پيغمبر حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه وسلم) په رسالت او کتاب قرآن کريم سره يې پای ته ورسوی. په اوسني عصر کي د بيلا بيلو سببونو د کبله د ګناهونو ډيرښت د عامي وباء يا ناروغۍ صورت ځان ته غوره کړی دی، دې طوفان ټول انسانان هغه که د مشرق دي او که د مغرب دي ټوله يې محاصره کړي دي، داسي حالت ته خبره رسيدلي ده، که چيري د الله (جل جلاله) يو بنده د ګناهونو څخه د حفاظت اراده وکړي، نو د دنيا فضا به ډيره ورته تنګه سي. په کومه ورځ چي ماته د دغه کتاب د ليکولو وياړ را په برخه سو، په هم هغه لحظه ما ته دا احساس پيدا سو، چي الله سبحانه وتعالی زه په يوه لوی انعام سره ونازولم، سترګو او زړه مي دواړو د خوشحالۍ څخه ژړل چي زه حقير انسان هم نن د اسلام د مبارک دين په هکله يو څه ليکم، قلم او ګوتي مي دواړه په لړزيدو وې، ځان مي د نړۍ يو خوشبخته انسان محسوساوه او داسي اُميدونه راته پيدا کيدل چي ګوندي الله سبحانه وتعالی به د خپل مبارک دين په برکت ما عاجزه ته مغفرت او بخښنه وکړي، خپله لويه عفوه او کاميابي به را په برخه کړي، ددې تر څنګ ما ته به د اسلام د مبارک دين د هر اړخيز خدمت لپاره نور طاقت هم را په برخه کړي، او زه ددې شکر اداء کولو لپاره د اسلام مبارک دين ته د سر او مال په قرباني کولو سره خدمت وکړم او هيڅکله ځان ځيني ونه سپموم. ومِن الله توفيق

درنو لوستونکو! دا چي زما او ستاسي تر منځ ددې کتاب د لوستلو د برکته ملګرتيا پيدا سوه، زه ستاسو ټولو لوستونکو څخه نړۍ نړۍ مننه کوم، چي خپل آرزښتمن وخت مو زما د کتاب و لوستلو ته ورکړی، زه ځان ستاسي ددې ښيګڼي پوروړي بولم او ستاسي لپاره لاسونه د لوی رب (جل جلاله) و دربار ته لپه کوم، الله (جل جلاله) دي ستاسي ژوند د انديښنو او غمونو څخه په آمن کي کړي.

په درنښت

فرید احمد (مبارز)

۲۷/۳/۱۴۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبيره او صغيره ګناه تعريف او تشريح

د علماؤو د يوې ټولۍ قول دا دی: هره ګناه کبيره ده، هيڅ صغيره ګناه وجود نه لري، ځکه چي په هره ګناه کي د الله سحانه وتعالی او د هغه د رسول (صلی الله عليه وسلم)د ارشاد مخالفت دي.

د الله سبحانه وتعالی او د هغه د رسول (صلی الله عليه وسلم) مخالفت چي څومره لږ وي، بيا هم غټه ګناه ده، ددې امله صغيره ګناه نه سي ورته ويل کيدلای. بيا چي د صغيره او کبيره ګناهونو کوم تقسيم مشهور دی هغه فقط اضافي او نسبتي دی، يعني ځيني ګناوي د نورو ګناهونو په مقابل کي صغيره دي. د شيخ ابواسحاق اسفرائني، قاضي ابوبکر باقلاني، امام الحرمين تقي الدين سبکي او د عامه اشاعره علماؤو (رحمة الله تعالی عليهم) همدا قول دی.

د جمهورو علماؤو مذهب دا دی: ګناهونه ځيني کبيره او ځيني صغيره دي ځکه چي پر دې خبره د ټولو اتفاق دی، ځيني ګناوي داسي دي چي د هغه کوونکی فاسق او مردود الشادة ګڼل کيږي، او بعضي بيا داسي دي چي د هغه کوونکي ته فاسق نه ويل کيږي او د هغه شهادت نه رديږي. لومړی قسم ګناه ته په اصطلاح کي کبيره ګناه او دوهم قسم ته يې صغيره ګناه ويل کيږي. د لومړی ټولی د علماؤو او جمهورو اختلاف هم فقط د نامه اختلاف دی، په حقيقت کي کوم اختلاف نه سته، ځکه چي جمهور علماء چي کومو ګناهونو ته صغيره وايي، د هغوی دا مطلب نه دی چي په کولو کي يې کوم بدوالي نه سته يا لږ خرابه ده، بلکي د الله (جل جلاله) او د هغه د رسول (صلی الله عليه وسلم) د مخالفت د حيثيته هره ګناه لويه او عذاب يې سخت دی. زواجر ملخصاً

امام غزالي (رحمة الله عليه) فرمايي: کومه ګناه چي انسان په بي باکي سره کوي، هغه کبيره ګناه ده که څه هم صغيره وي، او کومه ګناه چي ناڅاپه وسي او په زړه کي د الله سبحانه وتعالی څخه بيره، پښيماني او تاسف ور سره وي، هغه صغيره ده که څه هم غټه ګناه وي. والله اعلم

د کبيره او صغيره ګناه په تعريف کي د علماؤو اقوال مختلف دي: علامه ابن نجيم (رحمة الله عليه) په خپله رساله کي تقريباً څلويښت (۴۰) قولونه نقل کړي دي. همداسي علامه ابن حجر هيثمي (رحمة الله عليه) هم ډير بيلا بيل قولونه را نقل کړي دي، مګر په ټولو کي ډير جامع قول د اصحابو، تابيعنو او علماء کرامو څخه نقل سوی دی. هغه دا دی: پر کومه ګناه باندي چي په قرآن کريم يا حديث کي د اور او دوږخ سزا راغلې وي هغه کبيره ګناه ده، او پر کومه ګناه باندي چي د اور او دوږخ سزا په ښکاره سره نه وي راغلې هغه صغيره ګناه ده.

د حضرت حسن بصري، سعد بن جبير، مجاهد، ضحاک او نور علماء کرامو (رحمة الله تعالی عليهم) څخه هم دا تعريفونه را نقل سوي دي. زواجر

پر صغيره ګناه باندي هميشه توب يا تکرارن کول: امام رافعي (رحمة الله عليه) فرمايي: کومي ګناه ته چي صغيره ګناه ويل کيږي، دا تر هغه وخته صغيره ګناه ده، تر څو چي دوام او هميشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

توب پر ونه سي، کله کله وسي څوک چي پر صغیره ګناه باندي دوام وکړي، هغه د کبیره ګناه کوونکی سو، همداسي که څوک په ډېرو صغیره کناهونو کي بوخت سي، تر داسي حالته پوري چي د هغه پر اطاعاتو باندي غالب سي هغه هم فاسق او مردود الشهادة دي. کتاب زواجر

د رئیس المفسرین حضرت عبدالله بن عباس (رضي الله عنهم) څخه یو چا پوښنته وکړه: یو سړی عمل لږ کوي، یعني نفلي عبادتونه لږ کوي پر فرضو او واجبو عمالو باندي اکتفاء کوي، نفلي عبادتونه نه کوي، ذکر او اذکار، تسبیحات ډېر نه کوي، مګر ګناوي یې هم لږ دي، یعني د ګناهونو څخه ځان ساتي دا سړی ښه دي او ستا خوښ دی، او که دي هغه سړی خوښ دی، چي نفلي عبادتونه هم ډېر کوي او ګناوي یې هم ډېري وي؟

مثلاً: د تهجد لمونځ هم کوي، د اشراق لمونځ هم کوي، تلاوت هم کوي، وظیفي او تسبیحات هم ډېر کوي، مګر ددې سره ګناوي هم ډېري کوي ستا په عقیده کوم یو ښه دی؟ د اول سړي عمل لږ خو ګناه یې هم لږ ده. د دوهم سړي اعمال ډېر خو ګناوي یې هم ډېري دي.

حضرت عبدالله بن عباس (رضي الله عنهم) په جواب کي وفرمایل: د ګناهونو څخه د ځان د حفاظت په مقابل کي هیڅ شی آهمیت نه لري، یعني انسان که د ګناهونو څخه ځان وساتي دا ډېر غټ نعمت دی او غټه فایده ده چي هیڅ عمل ددې مقابله نه سي کولای، نو هغه سړی چي ګناوي یې لږ وي هغه تر هغه سړي ښه دی چي ښه عمل یې ډېر وي، مګر ګناوي یې هم ډېري وي، ځکه چي اصل شی د ګناهونو څخه ځان ساتل دي.

علامه ابن نجیم (رحمة الله علیه) په خپله رساله کي لاندې کبیره او صغیره ګناهونه راوړي دي، چي په راتلونکو عنوانونو کي به ذکر سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کبيره ګناهونه

۱: زنا کول. ۲: لواطت کول. ۳: شراب څښنل که څه هم يو څاڅکي وي، همدارنګه د خرما د درختي څخه جوړ سوي شراب، د بنګو بوټي او داسي نور... د نشي شيان استعمالول. ۴: غلا کول. ۵: پر پاک لمني ښځي باندي د زناء تور پوري کول. ۶: په ناحقه سره قتل کول. ۷: په حقه سره شاهدي نه ورکول. ۸: د درواغو شاهدي ورکول. ۹: د يو چا مال غصبول، يعني په زور سره اخيستل. ۱۰: د درواغو قسم اخيستل. ۱۱: د جهاد د ميدان څخه پر شاه تګ، يعني پاته کيدل. ۱۲: سود خوړل کاروبار يې کول. ۱۳: د يتيم مال په ناحقه خوړل. ۱۴: رشوت اخيستل. ۱۵: د مور او پلار نافرماني کول. ۱۶: قطع رحمي کول، يعني د نژدې دوستانو حقوق نه ادا کول. ۱۷: د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) يو قول يا فعل ته قصداً د درواغو نسبت کول. ۱۸: د روژي په مياشت کي پرته له کومه عذره روژه ماتول. ۱۹: په تول او ترازو کي کمي کول. ۲۰: فرض لمونځ د خپل وخت څخه مخته يا شاته کول.

۲۱: زکات او روژه پر خپل وخت نه ادا کول، د عذر او ناروغي صورتونه ځيني مستثنا دي. ۲۲: د فرضي حج ادا کولو څخه پرته مړ کيدل. ۲۳: پر مسلمان باندي ظلم کول يا تاوان ورسول. ۲۴: د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) اصحابو ته بد رد ويل. ۲۵: علماء او د قرآن کريم حافظانو ته بد ويل د هغوی د بد نامولو لپاره کوښښ کول. ۲۶: ظالم ته د يو چا چغلي کول. ۲۷: خپله ښځه، لور يا يو بل قريب په خپل اختيار سره په حرامو اخته کول يا راضي کيدل. ۲۸: نابلده ښځه، حرام کار ته چمتو کول او ددې لپاره دلالي کول. ۲۹: د توان لرلو سره سره آمر بالمعرف نهي عن المنکر پريښوول. ۳۰: جادو زده کول بل ته ورښوول او عمل په کول. ۳۱: قرآن کريم تر حفظ کولو وروسته بيا هيرول. ۳۲: روح لرونکي شی مړ کول يا په اور کي سوځل لکه: مار، لړم، غالبوزه او داسي نور...

۳۳: ښځه د خپل خاوند څخه جلا کول او د خاوند د حقوقو د ادا کولو څخه منع کول. ۳۴: د الله سبحانه وتعالی د رحمت څخه نا اُميده کيدل. ۳۵: د الله سبحانه وتعالی د عذاب څخه نه بيريدل. ۳۶: د مردار سوي حيوانانو غوښي خوړل. ۳۷: د خنزير غوښه خوړل. ۳۸: چغلي کول. ۳۹: د مسلمان غيبت کول. ۴۰: خُمار کول. ۴۱: په مال مصرفولو کي اسراف کول. ۴۲: د حاکم د حق څخه سر غړونه کول. ۴۳: خپلي ښځي ته د مور او لور په شان يا نومونو سره ويل. ۴۴: پر صغيره ګناه دوام کول.۴۵: پر ګناهونو باندي د يو چا سره مرسته کول، يا يې ګناه کولو ته چمتو کول. ۴۷: سروز يعني غزلي اوريدل. ۴۸: د خګلو په مخ کي ستر لوڅول. ۴۹: د يو چا پر حق بخل کول. ۵۰: د لوړي مرتبي اصحاب د کښته مرتبي د اصحابو سره برابرول. ۵۱: ځان وژل. ۵۲: د بولو د څاڅکو څخه ځان نه ساتل. ۵۳: په صدقه کولو سره احسان اچول او تکليف رسول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۴: د قضاء او قدر يعني تقدير څخه انکار کول. ۵۵: د خپل امير سره غداري کول. ۵۶: د نجومي او کاهن تصديق کول. ۵۷: د يو چا لپاره د نذر او تقرب په ډول ځاروي حلالول. ۵۸: لونګ، پرتوګ او نوري جامي د تکبر يا د تکبر څخه پرته تر بيجلکو کښته کول. ۵۹: د ګمراهي طرف ته خلک بلل يا دا ناوړه رسم رواجول. ۶۰: غلام خصي کول يا د هغه يو اندام پرې کول يا سخت تکليف ورکول.۶۱: د احسان کوونکي ناشکري کول. ۶۳: په حرم شريف کي الحاد او ګمراهي خپرول. ۶۴: د خلګو پټ عيبونه لټول. ۶۵: هره داسي لوبه کول چي د هغې په حرمت کي د علماؤو اتفاق وي. ۶۶: مسلمان ته کافر ويل. ۶۷: د خپلو ښځو په حقوقو کي برابري نه کول. ۶۸: په لاس سره شهوت پوره کول. ۶۹: عالم پر خپل علم باندي عمل نه کول. ۷۰: غزلو ته رقص کول.۷۱: د دنيا محبت کول يعني دنيا ته ترجيع ورکول پر دين باندي. ۷۲: لغړزني هلک ته په شهوت سره کتل. ۷۳: د يو چا کور ته کتل يا د اجازي پرته ورننوتل.۷۵: زکات يا حج پرته د عذره ځنډول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صغيره ګناهونه

۱: نامحرمه ښځي ته قصداً کتل. ۲: د نامحرمه ښځي سره په يوازي ځای کي کښيناستل يا لاس ور وړل. ۳: پر انسان يا ځاروي باندي لعنت ويل. ۴: هغه درواغ چي په هغه کي چاته تاوان ونه رسيږي. ۵: بام يا لوړ ځای ته ختل چي د هغه ځای څخه د خلګو کورنه معالوميږي. ۶: د يو مسلمان بد ويل که څه هم په اشاره يا کنايه سره وي او خبره هم رښتيا وي. ۷: د يو مسلمان سره پرته د کوم عذره تر درو (۳) ورځو زيات خبري نه کول يا اړيکي ور سره ختمول. ۸: پرته د علم او تحقيق څخه د يو چا د طرفه جنګ کول او د تحقيق څخه وروسته د حق په خلاف جنګ کول. ۹: په لمانځه کي په اختيار سره خندل يا د يو غم د کبله ژړل. ۱۰: نارينه د ښځي جامي اغوستل. ۱۱: په تکبر او غورور سره تګ کول. ۱۲: د فاسق سره ناسته او ولاړه کول. ۱۳: په مکروه وختونو کي لمونځ کول يعني لمر خاته او لمر لويده زوال.

۱۴: په منع سوو ورځو کي روژه نيول لکه: اخترونو او د تشويق ورځي. ۱۵: مسجد ته ناپاکي وړل. ۱۶: مسجد ته ليونی يا دونه کوچنيان وروستل چي ځيني د ناپاکي خطره وي. ۱۷: د قضاء حاجت پر مهال قيبلي ته مخ يا شاه ورګرځول. ۱۸: په حمام کي بلکل ځان لوڅول که څه هم د خلګو په مخ کي نه وي. ۱۹: صوم صال يعني: په داسي ډول روژه نيول چي په منځ کي يې هيڅ روژه مات نه وي. ۲۰: د کومي ښځي سره چي يې اظهار کړی وي، د ظهار د کفاري د ادا کولو څخه مخکي جماع ورسره کول. ۲۱: د ښځي لپاره د محرمه پرته سفر کول. ۲۲: د خوراک څيښاک ضروري شيان د ګراني ببي لپاره ساتل يا جمع کول. ۲۳: د خلګو په معاملو کي خنډ اچول. ۲۴: د صحرا خلګ چي کوم مال بازار ته د پلورلو لپاره راوړي، هغه په کميشن او دلالي سره خرڅول.

۲۵: ښار ته د راتلونکي مال، بازار ته د رارسيدو څخه مخکي دباندي رانيول. ۲۶: د جمعي د آذان څخه وروسته يو شی رانيول او خرڅول. ۲۷: د سودا يا جنس عيب د خرڅولو په وخت کي پټول. ۲۹: د جنابت په حالت کي آذان کول. ۲۹: د جنابت په حالت کي مسجد ته پرته د عذره ننوتل. ۳۰: په لمانځه کي پر تشي لاس نيول. ۳۱: په لمانځه کي غټ پټو داسي پر ځان اچول چي لاسونه ځيني رايستل مشکل وي. ۳۲: په لمانځه کي په کالو بازی کول. ۳۳: د لمونځ کوونکي په مخ کي د هغه وخواته کښيناستل يا دريدل. ۳۴: په لمانځه کي راسته او چپه خواته کتل. ۳۵: په مسجد کي د دنيا خبري کول. ۳۶: په مسجد کي داسي کار کول چي هغه د عبادت وړ نه وي. ۳۷: په روژه کي د خپلي ښځي څخه مچه اخيستل چي تر حد زياته انديښنه وي. ۳۸: زکات د بې کاره مال څخه ادا کول. ۳۹: حيوانات د څټ له خوا حلالول. ۴۰: د حلال او ذبحه سوي حيوان مخصوص اعضاء لکه: مثانه او مرغړي خوړل. ۴۱: د حکومت له طرفه پرته د ضرورته د اجناسو نرخ ټاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۲: د بالغې او عاقلې انجلۍ نکاح د ولي د اجازې پرته کول یا خپله کول. ۴۳: نکاح الشغار یعني موخې کول. ۴۴: ښځې ته په یوه وخت کې تر یوه ډیر طلاقونه ورکول. ۴۵: ښځې ته پرته د ضرورته بائن طلاق ورکول ولي چې په رجعي طلاق سره هم جلاوالی کیدلای سي. ۴۶: د حیض په حالت کې طلاق ورکول. ۴۷: په طهر کې یې چې جماع کړې وي، په هغه کې طلاق ورکول. ۴۸: طلاق سوي ښځې ته د جماع پواسطه رجوع کول ځکه چې لومړی رجوع په خبرو سره په کاره ده. ۴۹: ښځې ته د تکلیف رسولو او عدې اوږدولو لپاره رجوع کول.۵۰: ښځې ته د تکلیف رسولو لپاره ایلاء ورکول یعني د ورتللو څخه قسم اخیستل. ۵۱: په اولادونو کې د شیانو په ورکولو کې برابري نه کول. ۵۲: د قاضي او حاکم د فریقینو په عریضو کې په خپله معامله یا توجه نه کول. ۵۳: د پاچا انعام قبلول. ۵۴: د کوم چاچې حرام ډیر وي، حلال یې لږ وي، د هغه سوغات یا دعوت پرته د عذره قبلول.

۵۵: د غصب سوي مځکې د ګټې څخه خوراک کول یا مصرفول. ۵۶: غصب سوي مځکې ته ننوتل که څه هم د لمانځه لپاره وي. ۵۷: د بل چا په مځکه کې د هغه د اجازې پرته تګ کول. ۵۸: د یو حیوان، پزه، غوږ او داسي نور... څه پرې کول. ۵۹: یو حربي کافر یا مرتد ته تر درو (۳) ورځو پورې د توبې کولو او دعوت ورکول څخه مخکې وژل. ۶۰: مرتده ښځه وژل. ۶۱: په لمانځه کې تلاوت واجب دی هغه پریښول یا ځنډول. ۶۲: د لمانځه لپاره د یو خاص سورت قرآئت ټاکل. ۶۳: پرته د ضرورته په یوه قبر کې دوه (۲) نفره ښخول. ۶۴: د جنازې لمونځ دننه په مسجد کې کول. ۶۵: د تصویر په وړاندې لمونځ کول هغه که راسته طرفه ته وي که چپه طرفه ته وي. ۶۶: غاښونه د سروزرو په تارونو تړل. ۶۷: د سرو او سپینو زرو لوښي استعمالول. ۶۸: د مړي مخ مچول. ۶۹: پرته د ضرورته کافر ته په سلام سره پیل کول. ۷۰: د اسلام پر دښمنانو یا مخالفینو وسله خرڅول. ۷۱: د خصي غلام څخه د خدمت په حیث کار اخیستل یا د هغه ګټه خوړل.

۷۲: د خپل زړه د ساتیري لپاره غزلې ویل. ۷۳: د عبادت د شروع کولو وروسته باطلول. ۷۴: د ښځې یا مینځې سره په داسي حالت کې جماع کول منع دي، چې بالغ سړی یا ښځه ورسره وي. ۷۵: د یو حاکم یا امیر د استقبال لپاره وتل. ۷۶: د خلګو لاره بندول. ۷۷: د آذان تر اوریدلو وروسته په کور کې کښیناستل او د اقامت انتظار کول. ۷۸: تر مړیدو وروسته زیات خوراک کول یا پرته د لوږې خوراک کول. ۷۹: د عالم، بزرګ، پلار او مور څخه پرته د یو چا لاس مچول. ۸۰: فقط د لاس په اشاره سره سلام کول یعني ویل. ۸۱: د قرآن کریم تلاوت کوونکی د خپل پلار یا اُستاذ څخه پرته د تعظیم په توګه یو چاته دریدل. ۸۲: پر مسلمان بدګوماني کول. ۸۳: حسد کول. ۸۴: تکبر کول. ۸۵: غزلې اوریدل. ۸۶: جنب سړی پرته د عذره په مسجد کې پاته کیدل. ۸۷: د مسلمان په غیبت اوریدولو سره پټه خوله پاته کیدل. ۸۸: د غم په وخت کې په زوره آواز سره ژړل او سینه وهل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۹: د امام څخه که خلګ ناخوښه وي، د هغو امامت کول، که څه هم د هغو ناخوښي بي سببه وي او کوم عيب په کښي نه وي. ۹۰: د خطبي په وخت کي خبري کول. ۹۱: په مسجد کي د خلګو پر اوږو اوښتل. ۹۲: د تګ راتګ په لاره کي ناپاکي غورځول. ۹۳: د خپلو اولادونو سره پريوتل يا بيديل کله چي يې عمر تر اوو (۷) کالو زيات وي. ۹۴: د قرآن کريم تلاوت د جنابت، حيض او نفاس په حالت کي کول. ۹۵: په بې کاره او باطلو شيانو وخت ضايع کول.

۹۶: بې فايدي خبري کول. ۹۷: د يو چا په تعريف کي مبالغه کول. ۹۸: ښکنځل کول يا پوچ رد ويل. ۹۹: په خندا او مسخرو کي زياتوب کول. ۱۰۰: د يو چا راز ښکاره کول. ۱۰۱: د دوستانو او ملګرو په حق کي کوتاهي کول. ۱۰۲: وعده خلافي کول. ۱۰۳: ډيره غصه کول. ۱۰۴: بي غيرتي کول يعني خپل دوستان او خپلوان د قدرت سره سره د ظلم څخه نه ژغورل. ۱۰۵: زکات يا حج پرته د عذره ځنډول. ۱۰۶: د کهالي د امله جماعت پريښول. ۱۰۷: د حق په خلاف طرفداري کول يا دريدل. ۱۰۸: ذمي ته په کافر سره خطاب کول، کله چي هغه ته په دې کي د تکليف احساس وي. ۱۰۹: په ناحقه او باطلو الفاظو سره دعا کول. ۱۱۰: په مسجد کي ناپاکي غورځول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسلمان سپکاوی یا ټوکي ټوکي باندي کول

په قرآن کريم کي الله سبحانه وتعالی فرمايي: (لَايَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسٰى اَنْ يَّكُوْنُوْا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَانِسَآءٌ مِّنْ نِّسَآءٍ عَسٰى اَنْ يَّكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ). ژباړه: ټوکي دي نه کوي هيڅ يو قوم له قوم ستاسي څخه په بل باندي، ښائي چي وي به دغه بهتره او غوره د دوی څخه او نه ښځي پر ښځو نورو باندي ممکنه ده دا چي هغوی به غوره وي له دوی څخه. (سورت الحجرات آيت ١١)

د پورتني آيت تفسير: ای هغو کسانو چي ايمان يې راوړی دی ټوکي او سپکاوی دي نه کوي هيڅ يو قوم له تاسي څخه په بل باندي چي وي به دغه بهتره، غوره (په نزد الله) د دوی څخه، او نه ښځي له تاسي څخه پر نورو ښځو ممکنه ده دا چي هغوی به غوره وي له دوی څخه.

د سپکاوي معنا دا ده چي د يو چا توهين او يا د هغه عيب په داسي ډول ښکاره کړې، چي خلګ پر وخاندي په دې کي ډير صورتونه داخل دي، مثلاً: د يو چا پر تګ، ناسته او ولاړي خندل. پر خبرو او کار يې خندل. د سترګو، لاسونو او پښو په اشاره کولو سره د هغه عيب ښکاره کول. په اوسني عصر کي ټول په دغه کبيره او سخت عذاب لرونکي ګناه اخته دي، عام او خاص حال دا چي د قرآن کريم په ذکر سوو آيتونو کي ددې ګناه حراموالی بيان سوي دي.

الله سبحانه وتعالی فرمايي: (وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ). ژباړه: هلاکت دی هر پسي شاعيب را ايستونکي لره مخامخ طعنې ورکوونکي لره. (سورت الهمزة ـ آيت ١)

د پورتني آيت تفسير: هلاکت (افسوس) دی د هر عيبګر (عيب ويونکي) او غيبت کوونکي لپاره.

بل ځای کي الله (جل جلاله) فرمايي: (يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ لَايُغَادِرُ صَغِيْرَةً وَّلَاكَبِيْرَةً اِلَّا اَحْصٰهَا). ژباړه: ای هلاکه زموږ څه حال دی ددې اعمالنامې چي نه پريږدي (ګناه) کوچنی او نه لويه مګر چي حساب کړي ئې دي هغه. (سورت الکهف ـ آيت ٤٩)

د پورتني آيت تفسير: او وائي به ای هلاکه زموږ (راسه دغه دی وخت دی) څه حال دی ددې اعمالنامې (زموږ) چي نه پريږدي (ګناه) کوچنی او نه لويه مګر چي حساب کړي ئې دي هغه (ټولي).

په تفسير کي عبدالله بن عباس (رضي الله تعالی عنهم) فرمايي: د صغيره څخه مطلب د يو مسلمان په استهزاء يعني په سپکاوي سره خندا کول او د کبيره څخه مطلب پر هغه باندي قهقه يعني په زوره خندا کول.

حضرت عايشه صديقه (رضي الله عنها) فرمايي: يو ځل ما د يو چا پيښي وکړې، رسول (صلی الله عليه وسلم) منع کړم او ويې فرمايل: ما ته که هر څومره شتمني راکړه سي بيا به هم د يو چا پيښي ونه کړم. ابو داود، ترمذي، تخريج احياء

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت حسن (رضي الله عنه) فرمايي:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: کوم کسان چې په نورو پسخند وهي، په آخرت کې به د هغوی لپاره د جنت يو دروازه خلاصه سي او ورته را وبه بلل سي، کله چې هغوی هلته ورسيږي، نو به دروازه به ورته بنده سي، بيا به بله دروازه ورته خلاصه سي او هغوی به ورته را وبلل سي، کله چې هلته ورسيږي، بيا به ورته بنده سي، دغه ډول د جنت ټولي دروازې به ورته خلاصې سي او بيرته به ورته بندي سي، تر دې پوري چې هغوی به مايوسه سي او په وربللو سره به هم د جنت دروازي ته بيا ستانه نه سي.

روواه البيهقی مرسلا، ترغيب المنذري

د يو سړي باد د ږغ سره پرې سو، خلګو وخندل، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په خطبه کي ورباندي سخته تنبيه وکړه او ويي فرمايل: کوم عمل چې تاسي ټول په خپله هم کوی پر هغه ولې خاندي؟

حضرت معاذ بن جبل (رضي الله عنه) روايت کوي، د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) ارشاد دی: کوم سړی چې يو چا ته د ګناهونو عار او پيغور ورکوي، هغه به تر هغه وخته مړ نه سي، تر څو خپله په هغه ګناه اخته نه سي. احمد بن منيع (رضي الله عنه) فرمايي: دلته د ګناه څخه هغه ګناه مراد ده کوم چې توبه ځيني کښل سوي وي. ترمذي، نخريج احياء

ځيني خلګ د ناخبرتيا يا غفلت د کبله (استهزاء) او تمسخر په مزاح يعني خوش طبعي کي راولي، په خلګو رشخند وهي او مسخري پر کوي حال دا چې په دواړو کي لوی توپير دی.

جايز مزاح: کوم چې د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) څخه ثابت دی، دا شرط په کښي سته چې کومه خبره د حقيقت خلاف نه وي، د چا زړه هم آزار نه سي او هغه هم د تل لپاره مشغلتيا او عادت ونه ګرځوي کله کله اتفاقاً وسي. احياء العلوم

حضرت انس (رضي الله عنه) فرمايي: حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) تر ټولو زيات خوش طبع، خنده رويه او خندوونکی وو. سبل الهدی والرشاد

حضرت ابن عمر (رضي الله عنهم) فرمايي:- د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) ارشاد دی: بيشکه! زه مذاح کوم او حق خبره کوم. رواه الطبراني في الكبير

حضرت ابوهريره (رضي الله عنه) فرمايي: خلګو وويل: يا رسول الله! ته زموږ سره مزاح کوې؟ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمايل: زه ربښتيني خبري کوم. رواه البخاري في الادب والترمذي واحمد

د حضرت انس (رضي الله عنه) څخه روايت دی:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) دته وفرمايل: ای د دوو غوږونو والا. ابو داود، ترمذي

د حضرت انس (رضي الله عنه) څخه روايت دی: يوه سپين سري ميرمن د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) په خدمت کي حاضره وه، يوه پوښتنه يې وکړه: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) مزاحاً وفرمايل: هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپین سرې ښځه به جنت ته ولاړه نه سي. د لمانځه وخت سو، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) لمانځه ته ولاړی، سپین سرې ښځې ډېر وژړل تر دې پورې چې حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) تشریف راوړ، بي بي عایشې (رضي الله عنها) ورته وویل: یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم)! دا ښځه ستا ددې وینا څخه چې هیڅ سپین سرې به جنت ته نه ځي ددې امله ژاړي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وخندل او ویې وویل: هو! هیڅ سپین سرې به جنت ته نه ځي، یعني الله سبحانه وتعالی به یې ځوانه کړي، بیا به جنت ته ځي. (ترمذي)

دا ځکه چې د الله (جل جلاله) ارشاد دی: (اِنَّآاَنْشَاْنٰهُنَّ اِنْشَآءً (۳۵) فَجَعَلْنٰهُنَّ اَبْكَارًا (۳۶) عُرُبًا اَتْرَابًا).

ژباړه: بیشکه! موږ نوي پیدا کړي دي دغه حوري په یو ښه پیدا کولو سره نو ګرځولي مو دي دوی پیغلي، عشقاني، همزولي. (سورت الواقعه ـ آیت ۳۵ ـ ۳۶ ـ ۳۷)

د پورتني آیتونو تفسیر: موږ نوي پیدا کړي دي دغه حوري په ښه پیدا کولو سره، نو ګرځولي مو دي دوی پیغلي، عشقاني (پر جنتیانو)، همزولي.

استهزا: پر یو چا پسخند وهل او مسخري یا ټوکو کولو کي د مخاطب د زړه آزار یقیني دی، دا کار د اُمت په اجماع سره حرام دی، او دا په جائز مزاح کي داخلولو سره د ګناه څخه پرته ناپوهي هم ده. زواجر

پسخند وهل یا مسخرې کول کبیره ګناه ده د کوونکي لپاره کومه دنیوي او آخروي ګټه نه لري، مګر عام مسلمانان د غفلت او بي پرواهي له کبله په کښي بوخت دي، په دې ټولو مثالونو کي کومه د حقیقت خلاف خبره نه ده سوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیبت کول حرام دی

په یو چا پسي د شاه له خوا داسي څه ویل یا واقعي عیب یې ښکاره کول، چي هغه په خبر سي، وایې وري او په خوابدی سي، دې ته غیبت ویل کیږي. کبیره ګناه ده په قرآن کریم او احادیثو مبارکو کي یې د سخت عذاب یادونه سوي ده.

د حضرت ابو هریره (رضی الله عنه) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: تاسو پوهیږی غیبت څه شی دی؟ صحابه کرامو وفرمایل: الله (جل جلاله) او د هغه رسول (صلی الله علیه وسلم) ښه پوهیږي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: غیبت دې ته وایي چي تاسو د خپل مسلمان وررور په داسي ډول یادونه وکړی، چي هغه پرې خفه کیږي، صحابۀ کرامو وفرمایل: که هغه خبره په هغه کي وي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: که په هغه کي هغه خبره موجوده وي چي تاسو ئې کوی، نو دا غیبت سو او که په هغه کي هغه شی موجود نه وي، کوم چي ته یې وایې، نو پر هغه دي بهتان ولګوي چي تر غیبت لویه ګناه ده. رواه مسلم

تشریح: غیبت کول او اوریدل هم د هغو ګناهونو په سر کي ځای لري، کوم چي نن سبا ډیرو خلګو متاسفانه د ګناهونو د فهرست څخه ایستلي دي، نن سبا متاسفانه غیبت زموږ د مجلسونو نه بیلیدنوکي برخه ګرزول سوي ده. د غیبته پرته مجلس بې خونده ورته ښکاري، کله چي دوه کسان سره یو ځای کیږي، خامخا د دوی دریم کس غیبت شروع کوي او په ډیر خوند باندي اخته وي، دې ته بالکل فکر نه کوي چي دا ګناه ده، په دې هکله به پوښتنه را څخه کیږي او ددې ناوړه کار سزا به راکول کیږي.

د غیبت کولو د ناجائز صورتونو تفصیل:- ۱: د غیبت حلال ګڼل او کول یې، مثلاً: غیبت کوونکی د غیبت څخه منع کړي، نو هغه په جواب کي ورته ووایي: دا غیبت نه دی، ځکه چي زه ریښتیا وایم دا کس کفار دی، ځکه دا یقیني حرام حلال ګڼي. ۲: د نوم د ذکر کولو څخه ماسیوا د یو چا غیبت کول د داسي کس په مخ کول چي هغه ته دغه کس معلوم او پیژني یې. ۳: د یو متعین کس غیبت کول، دا هم کبیره ګناه ده.

د غیبت کولو د جائز صورتونو تفصیل:- ۱: د ظلم د ختمولو لپاره چي د ظلم په دفعه کولو قادر وي په وړاندي غیبت کول. ۲: د منکر د ختمولو په نیت د طاقت لرونکو خلګو په وړاندي غیبت کول. ۳: د شرعي حکم د معلوملو لپاره د مفتي په مخ کي غیبت کول، مګر دلته هم د نوم پټول یعني د نوم نه ښوول غوره کار دی. ۴: د یو چا د شر څخه د حفاظت لپاره د هغه غیبت کول. ۵: د ښکاره ګناه کوونکي غیبت کول. هو! فقط د هغه ګناه ذکر کول جائز دي، کوم چي دی په اخته یې او په ښکاره سره یې کوي، د پټو ګناهونو ذکر کول یې جائز نه دي. ۶: د تعارف یعني د پیژندلو لپاره د یو چا غیبت کول، لکه: اعور، اعمش، غل او داسي نور دا په دې شرط جائز دي، چي ددې څخه ماسیوا تعارف یعني پیژندل یې ناممکن او مشکل وي. والتفصیل في احسن الفتاوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکنځل او بې حیاء خبرې کول

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: د ښکنځلو څخه ځان وژغورۍ، چې الله سبحانه وتعالی بې حیایي او فحش ویل نه خوښوي. رواه ابي هريرة

د حدیث شریف مفهوم دی: مسلمان ته ښکنځل کول فسق او جنګ ورسره کول کفر دی. بخاري، مسلم

حضرت جابر (رضی الله عنه) چې کله مسلمان سو، نو حضر محمد (صلی الله علیه وسلم) د هغه وعدي واخستلې. ۱: چا ته به ښکنځل نه کوې، جابر (رضی الله عنه) فرمایي: الحمدالله ما دا وعده پر ځای کړه، ددې وروسته مې نه شریف سړي یا غلام ته ښکنځل وکړه او نه هم یو اوښ، بزې یا یو بل حیوان ته. ۲: هیڅ صالح عمل لږ او خوار مه ګڼه او مه یې پریږده. ۳: دا چې د یو مسلمان سره لیدنه کوې، نو په ورین تندي او په ښو اخلاقو ورسره وینه. ۴: خپل پای جامه یعني پرتوګ یا لنګ تر بجلکو لوړوه، د کښته کولو څخه یې ډیر ځان وساته ځکه چې دا د تکبر نښانه ده. ۵: که یو څوک پر تا داسي عیب ولګوي کوم چې په تا کي یې ویني، نو ته د هغه په بدله کي د هغه عیب مه لوڅوه، کوم چې ته یې په ده کي وینې. ابو داود، ترمذي

د حدیث شریف مفهوم دی: کوم سړی چې پر غلام د زنا تهمت ولګوي، نو که څه هم په دنیا کي شرعي حد نه پرې جاري کیږي، خو په قیامت کي به قذف ورباندي جاري کیږي. بخاري، مسلم

حضرت عبدالله بن عمرو بن العاص (رضی الله عنه) یوه ورځ خپلې عمه ته د لیدني لپاره ورغلی، هغې ډوډۍ ورته را وغوښتله مینځه په ډوډۍ راوړلو کي وځنډیدله، نو د هغې د خولې څخه ووتل زنا کاري ولي ډوډۍ ژر نه راوړې؟ عمرو بن العاص (رضی الله عنه) وفرمایل: تا ډیره غټه خبره وکړه، آیا ته ددې په زنا خبره یې؟ هغې وویل: سوګند په الله! ما ته هیڅ خبرتیا نسته د قهره مي وویل، عمرو بن العاص (رضی الله عنه) وویل: ما د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) څخه اوریدلي دي، کوم سړی یا ښځه چې خپلي مینځې ته زانیه ووایي، حال دا چې په زنا یې خبر نه وي، نو د قیامت په ورځ به یې دا مینځه په دورو ووهي. رواه الحاکم

د حدیث شریف مفهوم دی: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هغو مشرکانو کافرانو ته ښکنځل کول هم منع کړي، کوم چې د بدر په غزا کي مړه سوي دي، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: هغوی ته د ښکنځلو هیڅ آثر نه رسیږي، ژوندو ته تکلیف ورکوی. رواه النسائي

همداسي د یو بل حدیث شریف ارشاد دی: مؤمن پیغور ورکوونکی، لعنت کوونکی، بې حیاء خبري کوونکی نه وي. ترمذي

د ښکنځلو او بې حیاء خبرو څخه مطلب داسي څه کول یا ویل دي، چې انسان ځیني شرمیږي، هغه په ښکاره الفاظو سره کول بیا که هغه حقیقت ولري، یوه ګناه ده او که د حقیقت مخالف

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، نو بله ګناه د بهتان هم ده، لکه: د يو سړي مور او خور ته د حرام کار کولو نسبت کول. په ښکنځلو کي ډير مور، خور او لور ته د حرام فعل نسبت کيږي، چي دا ټول په کبيره ګناه کي داخل دي.

د پورتنيو احاديثو څخه دا ثابيتيږي چي ښکنځل کول يا فحش ويل و يو کافر او ځاروي ته هم حرام دي، نو مسلمان ته ښکنځل کول به څونده ګناه لري، خصوصاً هغه بې علمه اشخاص چي ګام پر ګام ښکنځل کوي او ددې کبيره ګناه په هکله هيڅ فکر هم نه کوي، او نه يې پرواء لري الله (جل جلا له) دي ټول اُمت مسلمه ته ددې کبيره ګناه کولو څخه نجات ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر انسان یا ځاروي باندې لعنت ویل

د حدیث شریف ارشاد دی: پر کوم سړي چې څوک لعنت وایي، که هغه د لعنت مستحق نه وي، نو دغه لعنت پر هغه ویونکي باندې ورګرځي. ابو داود، ترمذي

د حدیث شریف ارشاد دی: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د یو سړي سره په سفر کې وو، هغه سړي پر خپل اوښ باندې لعنت وویلی، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: پر کوم اوښ چې لعنت وایي، پر هغه باندې زموږ سره سفر مه کوه.

د لعنت معنا: یو څوک د الله (جل جلاله) د رحمت څخه لیرې ګڼل، یا په غضب او قهر کې اخته کول، یا دغه انسان دوږخي بلل، لکه الله (جل جلاله) دې د خپل رحمت څخه لیرې کړه، یا دې د الله (جل جلاله) غضب در باندې نازل سي، یا په دوږخ کې ولویږې.

لعنت پر درې (۳) ډوله دی:

لومړی: پر کومو عملونو او خصلتونو باندې چې په قرآن کریم او حدیث شریف کې لعنت پر ویل سوی وي، پر هغو عامو اوصافو سره لعنت کول.

د قرآن کریم ارشاد دي: (لعنت الله علی الکافرین) یا (لعنة الله علی الظالمین). ژباړه: پر کافرانو او ظالمانو دې د الله (جل جلاله)لعنت وي. دا په اتفاق سره جایز دي.

دوهم: پر مخصوصي ګمراه ډلي باندې د ضلالت او د ګمراهي په صفت سره لعنت کول، مثلاً: پر یهودو او نصاراوو دې لعنت وي، یا پر روافضو او خوارجو دې لعنت وي، یا پر سود خورو او شرابیانو دې لعنت وي، او داسي نور... چې په کښي د یو شخص یا یو جماعت ځانګړی تعین نه وي سوی، دا صورت هم په اتفاق سره جائز دی.

دریم: دا چې د یو خاص سړي، یزید، یا یو خاص جماعت، مثلاً: د فلاني ښار اوسیدونکي، یا د فلاني قبیلي خلګ، یا فلانی کسبګر، یا پر فلاني قوم دې لعنت وي، دا دیره خطرناکه معامله ده، په دې کې ډیر احتیاط په کار دی.

کوم کس یا کومه ډله چې د کومو اعمالو په سبب د لعنت مستحق ګرځي:

لومړی: باید د هغه بشپړه پلټنه وسي، چې فلانی شخص یا قوم هغه عملونه تر سره کړي، ډیري بدګماني یا غلطي خبري په کښي وي، پرته د تحقیقه فقط په ګمان باندې لعنت کول حرام دي.

دوهم: د دغو اعمالو د امله هم هغه وخت د لعنت مستحق ګرځي، چې دا معلومه سي چې توبه یې نه ده ځیني کښلې او تر مرګه هم توبه نه ځیني کاږي، معلومه خبره ده چې د یو خاص قوم یا خاص شخص د توبي کښلو په اړه پرته د وحي څخه نه معلومیږي، ددې کبله دا حق فقط نبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول ته حاصل دی، د يو خاص شخص يا خاص قوم په اړه د وحي په ذريعه دا معلومه کړي، چي په فلانی کبيره کناه کي اخته سوی دی، توبه يې نه ده کښلې او آينده يې هم نه کاږي، پر هغوی لعنت وکړي بل کوم چاته ددې حق نسته ددې امله ډيرو عالمانو پر يزيد باندي لعنت ويل جائز نه دي ګڼلي. احياء العلوم

مطلب دا کوم څوک چي په قرآن کريم او حديث کي د لعنت مستحق ګڼل سوی وي، ددې څخه پرته پر يو شخص يا قوم باندي لعنت ويل حرام دي، دا هم کبيره ګناه ده په خاص ډول بيا ښځي په دې ګناه باندي ډيري اخته دي او د دوی پر ژبه جاري الفاظ خدای وهلي، د خدای په غضب اخته سې، دغه ټول الفاظ په لعنت ويلو کي راځي، حرام کار دی او ويوونکي ته يې په دنيا او آخرت کي د سختي سزا وعده ورکړل سوې ده، الله تبارک وتعالی دي ټول مسلمانان ځيني وساتي. آمين

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عالمانو او د الله سبحانه وتعالی د ولیانو بې ادبي یا بې عزتي کول

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمايلي دي: درې (۳) کسان دي چي بې ادبي او بې عزتي يې فقط منافق کولای سي، یو سپین ږیری مسلمان، دوهم عالم او دریم عادل باچا دی. الطراني، الترمذي

د حدیث شریف ارشاد دی:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمايلي دي: هغه سړی زموږ یعني مسلمانانو څخه نه دی، چي د سپین ږیرو احترام ونه کړي، زموږ پر کوچنیانو شفقت ونه کړي او زموږ د علماؤو عزت ونه کړي. احمد با سند حسن

امام بخاري (رحمة الله علیه) د انس او ابوهريرة (رضي الله عنهم) څخه په یو قدسي حدیث کي روایت کړي دی:- چي الله (جل جلاله) فرمايي: څوک چي زما د یو ولي او دوست سپکاوی وکړي، هغه ګواکي وما ته د جنګ اعلان وکړ. په یو بل روایت کي راغلی دي: چي زه ورته د جنګ اعلان کوم.

د بخاري شارح امام زرکشي (رحمه الله علیه) د پورتني حدیث په شرحه کي فرمايي: په دې حدیث کي فکر وکړی، چي د علماؤو او اولیاؤو د بي ادبي سزا یې د سود خوري برابر ګڼلي ده.

ځکه چي د سود خوړونکي په اړه په قرآن کریم کي ارشاد دی: (فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَأْذَنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللهِ وَرَسُوْلِهِ ج). ژباړه: پس که ون کړ تاسي (دا کار) نو آګاه سئ تاسي په جنګ له (طرفه د) الله او د رسول الله د ده. (سورت البقره ـ آیت ۲۷۹)

د پورتني آیتونو تفسیر: پس که ونه کړ تاسي (دا کار) نو آګاه سئ (او ځان تیار کړی) تاسي په جنګ له (طرفه د) الله او رسول د ده.

حافظ امام ابن عساکر (رحمه الله علیه) فرمايلي دي: ای عزیزه! الله سبحانه وتعالی دي موږ او تاسي ته کامل توفیق را کړي او د سمي لاري هدایت دي را ته وکړي، ښه پوه سه چي د عالمانو غوښي زهرجني دي او د الله سبحانه وتعالی عادت معلوم او مشهور دی، چي د علماؤو اهانت کوونکی رسوا او شرمنده کوونکی او څوک چي پر عالمانو نیوکه کوي او عیب یې لټوي، الله سبحانه وتعالی به يې د مرګ څخه مخکي د زړه په ناروغي اخته کړي.

د علماؤو د زهرجنو غوښو څخه اشاره و دې ته ده چي د یو چا غیبت یې په قرآن کریم کي د هغه د غوښو خوړل ګڼلي دي، نو کوم څوک چي د علماؤو غیبت کوي، هغه ګواکي د هغه غوښي خوري، مګر غوښي یې زهرجني دي، څوک چي یې خوري یعني غیبت یې کوي دین به یې ورانیږي او د زړه د ناروغي مطلب دا دی چي په ده کي به د ښه او بد احساس پا ته نه سي، ښو ته به بد او بدو ته به ښه ګمان کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هیڅا غیبت او سپکاوی جائز نه دی، څوک چي د علماؤو غیبت کوي، هغه به په سخت الهي عذاب اخته سي، علماء لیکي: د دغه سړي آخره خاتمه به یې ډیره خطرناکه وي. عام خلګ په دې بې پرواهي کي غرق دي، د تحقیق او پلټني څخه پرته پر علماؤو اعتراض یا نیوکي کوي او غیبت یې کوي، د عوامو دغه بې احتیاطي ډیري بربادی رامنځته کړي دي.

اول خو د تحقیقه او سنده پرته یو څوک خپل مقتدا یا امام وګرځوي، که هغه په حقیقت کي عالم نه وي، نو ګام پر ګام خپله په ګمراهي کي اخته سي، نور خلګ هم ګمراه کړي، بیا چي د هغه په ګمراهي او بد عمالو خلګ خبر سي، نو بدګومانه سي وروسته دغه بدګماني د هغوی فکرونه خراب او ګډوډ کړي، بیا پر ټولو علماؤو باندي بدګمانه کیږي، چي نتیجه یې د دین او دنیا بربادي ده، ددې کبله ضروري ده چي اول خو یو څوک د مولوي، مولانا او عالم په ویلو او فهمولو کي تلوار ونه کړي، که د هغه ښکاره خطاء یا ګناه ویني، نو دغه عمل دي خامخا بد وګڼي، مګر هغه ته دي بد نه وایي ځکه کیدای سي، هغه د یوه سببه معذوره وي، که چیري پوره تحقیق وسي، نو د اسلام دین ته به هیڅ تاوان ونه رسیږي او اصلاحات به هم راسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درواغ ويل يا د درواغو قسم اخيستل

حضرت ابوبکر صديق (رضی الله عنه) فرمايي: يو ورځ حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) د خطبې لپاره ودريدی، نو ويې ژړل بيا يې وفرمايل: د درواغ ويلو څخه ځان وساتی، ولې چې درواغ او بد کاري سره يو ځای دي او دا دواړه به په دوږخ کې وي. ابن ماجه، نسائي، في اليوم والليلة تخريج الاحياء

د يو بل حديث شريف ارشاد دی: درواغ ويل رزق کموي.ابوالشيخ ابو هريرة اسناده ضعيف، تخريج الاحياء

د حديث شريف ارشاد دی: بربادي ده د هغه سړي لپاره چې د خلګو د خندولو لپاره درواغ وايي، بربادي ده د هغه لپاره، بربادي د هغه لپاره. ابو داود، ترمذي، وحسنه النسائي في الکبري تخريج الحياء

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: ما خوب وليدی (د انبياؤو خوب هم د وحي په حکم کي دی) چې يو سړی ما ته راغلی او را ته ويې ويل: راځه زه ورسره ولاړم، يو سړی ولاړ دی او يو سړی ناست دی د ولاړ سړي په لاس کې د اوسپني يو لور دی، چې هغه يې د ناست سړي په خوله ننه باسي، بيا يې را کاږي تر دې چې تر غاړي ورسيږي بيا يې راوباسي او د خولي وخوا ته يې ور دننه کړي، بيا يې را وکاږي چې په دې سره به دا زامه توله ځيري کيږي او هغه لومړی زامه خپل اصلي حالت راسي، بيا هغه لور ور واچوي او ځيري يې کړي، رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: د خپل ملګري څخه مي پوښتنه وکړه: دا څه پيښه ده؟ هغه را ته وفرمايل: دا سړی درواغ ويوونکی دی، په قبر کې عذاب ورکول کيږي او دغه شان به تر قيامته عذاب ورکول کيږي. بخاري في حديث طويل عن سمره بن جندب، تخريج الاحياء

عبدالله بن جراد (رضی الله عنه) فرمايي:ـ ما د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) څخه پوښتنه وکړه: آيا دا امکان لري چې مومن دي زنا وکړي؟ رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: هو! کله داسي کيدلای سي، بيا ما پوښتنه وکړه: آيا مؤمن درواغ ويلای سي؟ رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: نه بيا يې دغه آيت تلاوت کړ: (اِنَّمَا يَفْتَرِى الْكَذِبَ الَّذِيْنَ لَايُؤْمِنُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۚ). ژباړه: بيشکه! همدا خبره ده چې تړي درواغ هغه کسان چې نه راړوي ايمان په آيتونو د الله (چې قرآن دی).

(سورت النحل ـ آيت ١٠٥)

حضرت عبدالله بن عامر (رضی الله عنه) فرمايي:ـ حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) يوه ورځ زموږ کور ته تشريف راوړ، زه کوچني وم، لوبو ته ولاړم، مور مي را ته وويل: ای عبدالله! موږ تا ته يو شی درکوو، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وويل: ستاسو د څه شي ورکولو اراده وه؟ مور مي وويل: خرما رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: که دي خرما نه وای ورکړې، نو ستا په عمال نامه کې به د درواغو ويلو ګناه ليکل کيدله. ابو داود، تخريج الاحياء

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت ملا علي قاري (رحمه الله علیه) د غیر الله د قسم اخیستلو د منع دا حکمت بیان کړی دی، چې په یو چا سره قسم اخیستل دا د هغه د عظمت او لویي غوښتنه کوي، حقیقي عظمت او لوئي د الله (جل جلاله) خاصه ده، نو ځکه هیڅ مخلوق و دې مقام ته نه سي رسیدلای. مرقاة المصابح

کفري لفظ:- ځیني خلک بیا وایي: الله (جل جلاله) ورکړي ده رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دي یې ځیني واخلي، دا خبره کول ناروا، حرامه او د کفر کلمه ده، ددې مطلب دا سو چې الله سبحانه وتعالی یو چا ته نعمت ورکړی دی، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دي ځیني واخلي یعني د پیغمبرانو (علیهم السلام) طاقت تر الله سبحانه وتعالی زیات دی، دا د کفر عقیده ده.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره د ټولو فضایلو او صیفتونو چې سردار د ټولو انبیاؤو دی، قرآن کریم پر را نازل سوی دی، سید الاولین والاخرین دی، دا ټول کاینات د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د رویه پیدا سوي دي، تر ټولو مخلوقاتو افضل دی، الله (جل جلاله) ته مقرب دی، مګر بیا هم د الله سبحانه وتعالی یو کامل بنده او مخلوق دی، هغه په خپله شپه او ورځ ټول مشکلات او د ستونزو په اړه د الله سبحانه وتعالی څخه د خلاصون لاري غوښتلې، نو د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) طاقت تر الله سبحانه وتعالی غټ ګڼل، دا د کفر عقیده ده.

دوهمه خبره دا ده چې یو بنده ته نعمت ورکول یا ځیني اخیستل، مرګ او ژوند، رزق او مسکنت، ښادي او غم دا ټول ورکول یا ځیني اخیستل د الله سبحانه وتعالی په قبضه او قدرت کي دي، د هیڅ مخلوق په دې کي هیڅ ګډون نسته، هر څه چې په دنیا کي پیښیږي د هغه واحد لاشریک د ذات په اراده سره کیږي، رازق، مالک او خالق د ټولو کائناتو یوازي الله سبحانه وتعالی‌دی، د هیڅ نبي یا ولي په دې کي څه اختیار نسته ټول انبیاء، اولیاء او مقرب بنده ګان د الله سبحانه وتعالی عبادت او اطاعت کوي، د الله سبحانه وتعالی د ذات څخه خپل حاجات، ضروریات، مشکلات غوښتني حلول وغواړی، او ټول اُمت ته درس دی چې هیڅ کوم مخلوق د الله سبحانه وتعالی سره شریک نه کړی، نه په صفاتو کي، نه هم په اسماؤو او نومونو کي.

دروا‌غ نه بلکي تعریض جائز دی: کله کله انسان د خپل حق د حصلولو لپاره و دې ته اړ سي چې دروا‌غ ووایي، د دروا‌غ ویلو څخه پرته خپل حق لاس ته نه سي را وړلای، په داسي صورت کي ښکاره دروا‌غ ویل جائز نه دي، بلکي د ضرورت پر مهال تعریض جائز دی، یعني داسي خبره کولای سي، چې په ظاهره کي د حقیقت خلاف وي، مګر ددې څخه مطلب اخیستلای سي.

په ۱۸۵۷م کال کي کله چې مجاهدینو د انګریزانو په مقابل کي ماته وخوړله، نو د مجاهدینو مشر مولانا محمد قاسم ناناتوي (رحمه الله علیه) څخه یو انګریز پوښتنه وکړه: مولانا قاسم چیري دی؟ دی په خپله یو څو ګامه د شاوخوا ته ستون سوو، او ویې ویل: اوس خو دلته وو، انګریز افسر ته یې مغالطه ورکړه چې هغه دلته وو، تا نه ولیدی حال دا چې دی په خپله مولانا محمد قاسم ناناتوي (رحمه الله علیه) وو، دروا‌غ یې هم نه وویل او دښمن یې هم خطاء ایستي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د احادیثو په ذکر سوو روایاتو کي څومره سخت عذاب ټاکل سوی دی، د درواغ ویوونکي لپاره او دغه ګناه يئ د اسلام او ایمان خلاف ګڼلې ده، متاسفانه چي ډېر مسلمانان په اخته دي، ددې ناوړي ګناه بدوالی د خلګو په زړو کي دومره ځای نیولی دی، چي درواغ ویل ورته هیڅ ګناه نه معلومیږي او بیا يې په فخر سره بیانوي، او دا هم وايي ما فلانکي کس ته درواغ وویل او هغه مي دوکه کړی، د حدیث څخه دا هم معلومه سوه، چي په خبرو اترو کي د کوچنیانو د ساتیري لپاره که دي د حقیقت خلاف خبره وکړه دا هم ګناه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسجد شريف بې احترامي کول

د حضرت ابو هريره (رضي الله عنه) څخه روايت دی:- رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: ښه د ښارونو الله (جل جلاله) ته مسجدونه دي او مبغوض د ښارونو الله (جل جلاله) ته بازارونه دي. مسلم

د حضرت عائشه (رضي الله عنها) څخه روايت دی: حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) د کورونو سره د مسجد په جوړولو سره آمر کړی دی او دا چي مسجدونه پاک، صفا او خوشبويه به وي. ابو داود، ترمذي

پورتني احاديث د مسجد په عزت، احترام او ددې په عالی مقام يعني صفايي دلالت کوي، مساجد خاص او خاص د الله (جل جلاله) د عبادت، لمونځ، تلاوت او د الله (جل جلاله) د ذکر لپاره جوړ سوي دي، له همدې کبله پر هر مسلمان لازمه ده، چي د مسجد په پاک ساتلو او خوشبويه کول کي خپل تر خپله وسه کار وکړي او ځان ځيني ونه سپموي.

د مسجد صفايي او پاک ساتل يوازي د مسجد د امام او طالب کار نه دی، بلکي پر ټولو مسلمانانو باندي لازمه ده، پر دې سربيره د محل خلګو ته په کار ده چي د مسجد د صفايي او پاک ساتلو لپاره يو خادم ورته وټاکي، هغه ته يو څه مياشتنۍ تنخوا ورکړي، د صفايي کار يوازي په امام او طالب باندي کول د دين بې قدري او د جهالت علامه ده.

په مسجد کي د دنيا په هکله خبري کول: په ډېرو احاديث کي ددې کار څخه منع راغلې ده. په يو حديث کي راغلي دي: په مسجد کي د دنيا خبري کول، د سړي ښه عملونه داسي خوري لکه اور چي لرګي سوځي. که کومه ضروري خبره ناڅاپه کول غواړي، نو د مسجد څخه بايد دباندي ووځي، خپل مشکل دي حل کړي، وروسته دي مسجد ته د لمانځه لپاره داخل سي، په مسجد کي د دنيا خبري کوونکي ته د آخرت سخت عذاب کتوونکی دی، په اوس وخت کي د خلګو دا عادت ګرځيدلی دی، چي د دنيا د کارونو او خبرو لپاره يې مسجد د غونډو تالار ګرځولی وي، در حالي چي مسجد يوازي او يوازي د الله (جل جلاله) د عبادت ځای دی.

په مسجد کي دنيوي عمل کول حرام دی: لکه څنګه چي مسجد يوازي او يوازي د الله (جل جلاله) د عبادت لپاره جوړ سوی دی، له دې کبله شريعت په مسجد کي دنيوي معامله په سختي سره منع کړې ده.

حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: کله چي د يو سړي څخه دا واوری چي هغه په مسجد کي د ورک سوي شي اعلان کوي، نو ورته ووايست چي الله (جل جلاله) دي يې نه در پيدا کوي، ځکه يقيناً مسجدونه ددې لپاره نه دي جوړ سوي. مسلم

د يو بل حديث شريف ارشاد دي: چي کله يو سړی ومسجد ته راسي او دنيوي خبري وکړي، ملکه ورته ووايي: ښه خوله سه ای د الله (جل جلاله) ولي! که يې نوري خبري وکړې، نو ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايي: پته خوله سه ای د الله (جل جلاله) مبغوضه! که يې نوري خبري وکړې، نو ورته وايي: پته خوله سه پر تا دي د الله (جل جلاله) لعنت وي. كتاب المدخل

په فتاوي هنديه کي راغلي دي: د معتكف څخه ماسيوا بل چا ته په مسجد کي خوب او خوراک کول مکروه دي. فتاوي هنديه

په ځينو سيمو کي د ورک سوو کوچنيانو اعلان په مسجد کي کوي، دا يو دنيوي عمل دی، ددې عمل کول په مسجد کي سخت حرام دی، ددې لپاره رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ښيراء کړې ده، چي الله (جل جلاله) دي يې نه در پيدا کوي، دغه ښيراء د دغه د ناروواتوب لپاره کافي ده.

همداسي په ځينو نورو سيمو کي بيا ډير خلګ د تعزيت يا فاتحي لپاره په مسجد کي سره راټوليږي، دننه په مسجد کي دنيوي خبري، غيبتونه، يو پر بل بهتان، فسق او فجور کوي، او دا کارونه عادتاً کوي هيڅ باک هم نه په کوي، ځيني خو لا نسوار هم هلته کوي، چي په دې سره نو د مسجد سخته بې احترامي کيږي، که چيري د فاتحي لپاره د مسجد څخه دباندي يو ځای جوړ کړل سي، نو دا به يو ښه کار وي، ځکه چي مسجد يوازي د الله (جل جلاله) عبادت ځای دی، د ضرورت پر اساس کي په مسجد د فاتحي مراسم تر سره سي، په مسجد کي د دنيا خبري او د بي ځايه مجلسونو څخه ډډه وسي، او د مسجد احترام وسي بيا نو کوم مشکل نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمانځه ته په صحیح ډول توجه نه کول

د حدیث شریف ارشاد دی: کوم سړی چي صف بشپړ کړي، الله سبحانه وتعالی هغه د ځان سره یو ځای کوي، او څوک چي د صف په مینځ کي خالیګاه راولي، یعني په صف کي خالي ځای پریږدي الله سبحانه وتعالی به ور سره اړیکه پرې کړي. قال الحاکم صحیح علی شرط مسلم، زواجر

د صف د بشپړ کولو مطلب دا دی، چي په مینځ کي یې خالي ځای پاته نه سي، او قطع کول یعني پرې کول ددې ضد دی، یعني په مینځ کي ځای پریښوول.

د حدیث شریف ارشاد دی: خپل صفونه سم او برابر کړی، او که داسي ونه کړی، الله سبحانه وتعالی به ستاسي مخونه وګرځوي. په ځینو روایاتو کي راغلي دي: ستاسي په زړونو کي به اختلاف پیدا سي. بخاري، مسلم، زواجر

په صف کي یو ځای دریدل او صف سمول، د اُمت د علماؤو په اتفاق سره واجب دی، ددې خلاف عمل کول سخته ګناه ده او د ذکر سوو احادیثو د سزاو لایق ګڼل کیږي. عموماً خلګ په منځ کي خالي ځای پریږدي، په مخکي کي ځای وي، خو دی د شاه په صف کي ودریږي او په دریدلو کي هم شاه یا مخ ته ودریږي.

مسئله: د هر لمونځ کوونکي بجلکي د بل لمونځ کوونکي د بجلکو سره به برابري وي، پنډۍ او پنجې که شاه او مخته وي کومه خبره نه ده، مګر بجلکي سره برابرول ضروري دي، په دې کي بې پرواهي کول لویه ګناه ده.

په لمانځه کي راسته او چپه خواو ته د سترګو په کونجو سره کتل:- د حدیث شریف ارشاد دی: الله سبحانه وتعالی وه خپل بنده ته چي هغه په لمانځه کي وي برابر متوجه وي، خو کله چي بنده مخ واړوي، نو د الله سبحانه وتعالی هم توجه ځیني واوړي. احمد، ابو داود، نسائي وغیره

د حدیث شریف ارشاد دی: ای عزیزه! په لمانځه کي راسته او چپه خواوو ته د کتلو څخه ځان وساته، ځکه په لمانځه کي یوې خوا او بلي خواته کتل هلاکت دی. ترمذي، وحسنه

د امام د مخه سجدي یا رکوع ته تلل:- د حدیث شریف ارشاد دی: آیا ستاسي څخه څوک ددې خبري څخه نه بیریږي، چي هغه په رکوع او سجده کي د امام د مخه سر را پورته کړي، نو الله سبحانه وتعالی به د هغه سر د خره د سر غوندي کړي، یا به د هغه شکل او صورت د خره د شکل په شان کړي. بخاري، مسلم

په اوسني عصر کي ډیر خلګ په دې کبیره ګناه اخته دي او هیڅ فکر هم نه کوي، چي ددې عمل عواقیب به څه شي وي او دا کار چي زه یې کوم ښه دی که بد بیخي په بې پرواهي کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اخته وي، او که يو څوک د نصيحت پر ډول ورته ووايي: دا عمل ښه کار نه دی، نو دی په جواب کي ورته ووايي: ته دي خپل لمونځ سم که او ته خو ملا نه يې چي ما ته نصيحت کوې.

د جمعي په ورځ په مسجد کي د خلګو پر اوږو اوښتل:- د حديث شريف ارشاد دی: کوم سړي چي د جمعي په ورځ د خلګو پر اوږو اوړي او مخته ځي ګواکي پر يوه پل باندي دوږخ ته ورسيدی. ترمذي، ابن ماجه، زواجر

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د جمعي په ورځ خطبه لوستله يو سړی د خلګو پر اوږو اوښتی مخته تلی، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل: کښينه تا خلک په تکليف کړل. احمد، ابوداود، نسايي

د يو بل حديث ارشاد دی: زه ګورم ته وخلګو ته تکليف ورکوي، او چا چي يوه مسلمان ته تکليف ورسوی، هغه ګواکي و ما ته يې تکليف ورسوی او چا چي ما ته تکليف ورسوی، هغه الله سبحانه وتعالی ته تکليف ورسوی. الطبراني في الصغيرو الاوسط

په ځينو رواياتو کي راغلي دي: که چا د خلګو پر اوږو ګامونه واړول د هغه د جمعي لمونځ د ماپښين لمونځ سو، يعني د جمعي د لمانځه فضليت او ثواب يې باطل سو.

فکر وکړی! چي په دې عمل کولو باندي په حديث کي څونده سخت عذاب راغلی دی، مګر ډير مسلمانان په دې ګناه اخته دي او هيڅ توجه نه کوي، ددې عمل په هکله که چيري د مخ په صفونو کي ځای نه وي، نو شاته يا هم د بوټونو په ځای کي دريدل هم ځان ته درجې لري.

په لمانځه کي په کالو بازی کول: د کالو د استعمال چي کومه طريقه عامه ده، ددې څخه خلاف استعمالول، مثلاً: قميص پر سر باندي اچول، يا پټو او دسمال په سر باندي اچول، يا دواړه طرفه ايله پرېښوول، چي دې ته بيا په فقهي اصطلاح کي سدل وايي. دا عمل کول په لمانځه کي ناروا او ګناه ده، همداسي که ييېد کالو کومه برخه په وار وار اړول يا د بدن يوې برخي ته بي ضرورته په وار وار سره حرکت ورکول، په پزه يا غوږ کي بي ضرورته ګوته وهل او دا سي نور دا عمال عبث عمال دی، په لمانځه کي ناروا او ګناه ده.

سدل مکروه دی:- علامه ابن عابدين شامي (رحمه الله عليه) د کراهيت په باب کي فرمايلي دي: ددې د کراهيت درې (۳) وجهي دي:- ۱: د اهل کتابو سره مشابهت. ۲: د عورت د لوڅوالي خطر او دا په هغه صورت کي چي کالي په سر باندي وزړول سي او پټو يا پرتوګ يې نه وي. ۳: غيري عادي اغوستل کوم چي په عادت کي دغه ډول نه اغوستل کيږي. مثلاً: پټو يې پر ځان نه وي پيچلی، بلکي پر اوږه يې زړولی وي، يا يې چپنه اغوستې وي، خو لستوني يې ايله پرې ايښي وي په لاس يې نه وي اغوستي. په لمانځه کي داسي عمل کول مکروه دی، د لمانځه څخه بهر کوم باک نه لري. په حواله د احسن الفتاوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرته د کوم ضرورته يو وار لاس پورته کول بدن ګرول هم مکروه تحريمي دی، که کوم داسي ضرورت وي چي پرته د بدن د ګرولو څخه په لمانځه کي اطمينان نه سي راتلای، نو يو وار يا دوه واره بيله کراهيته جائز دي، د درې (۳) واره (سبحان ربي الاعلی) ويلو د وخت په اندازه درې (۳) واره د ضرورت له کبله ځان ګرول هم مفسد دي او دا بيا هلته چي په هر صورت کي لاس پورته کړي، که يو ځل لاس پورته کړي او که دري (۳) واره ځان وګروي دا لمونځ نه فاسدوي، عموماً خلګ پرته د کوم ضرورته په لمانځه کي لاسونه پورته کوي، خپل لمونځونه فاسد او برباد کړي، ډير احتياط په کار دی. رد المختار، احسن الفتاوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تول او ترازو کي کمي کول

الله سبحانه وتعال په قرآن کریم فرمايي: (وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِيْنَ). ژباړه: هلاکت دی د کم ورکوونکي (پیماني لره). (سورت المطففین ـ آیت ۱)

دا آیت ددې ګناه سختي او عذاب بیانوي، په تول او ترازو کي کمي کول سخته کبیره ګناه ده.

حضرت عبدالله بن عمر (رضی الله عنهم) فرمايي: یو ورځ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) موږ ته تشریف راوړ او ویې فرمایل: پنځه (۵) خصلتونه داسي دي، کله چي تاسي په هغو کي بوخت سی، نو د هغو ناوړي نتیجي به په لاندي صورتونو کي وموسی، او زه د الله عزوجل څخه پناه غواړم چي تاسي په کبني بوخت سي:- ۱: کله چي په یو قوم کي فحاشي او بي حیایي خپره سي، نو ددې امله پر هغوی باندي لعنت او غضب کیږي، چي په نتیجه کي به هغوی کي طاعون او داسي ناروغۍ خپرې سي، چي د هغوی مشرانو به نه اوریدلي وي او نه به یې هم لیدلي وي. ۲: کله چي یو قوم په تول او ترازو کي کمي وکړي، نو پر هغوی باندي د وچکالي او ګراني عذاب راځي، که باران وي او که نه وي همدا ډول د خلګو غوښتني، پور او داسي نور ډیریږي واکدارن به یې ظلم وربانديي کوي. ۳: کله چي یو قوم په زکات ورکولو کي کوتاهي کوي، نو بارانونه پر وخت نه کیږي، که څاروي نه وای، نو هیڅکله به بارانونه ورباندي نه وای سوي. ۴: کله چي یو قوم د الله (جل جلاله) او د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وعدې ماتوي، نو الله (جل جلاله) به د نورو قومونو څخه دښمنان ورباندي مسلطه کوي، چي د هغوی مالونه به په ناجائزه طریقه سره واخلي. ۵: کله چي مسلمان حاکمان او واکداران، قرآني حکمونه او قوانین نه نافذ وي، نو د مسلمانانو په خپل مینځ کي اختلاف او جنګ پیلیږي. ابن ماجه، البزار، البیهقي، الحاکم، مسلم زواجر

حضرت عبدالله (رضی الله عنه) چي به کله بازار ته تشریف یوړی، نو دوکاندارنو ته به ودریدی او ویل به یې چي په تول ترازو کي د الله (جل جلاله) څخه وبیریږی، ځکه چي د قیامت په ورځ (مطففین) یعني په تول او ترازو کي کمي کوونکی داسي درول کیږي، چي د سختي د امله د خلګو خولي به د دریاب په شان به بهیږي او دا به د غوږنو تر نیمایي برخي پوري به ورسیږي.

یادونه: که د حدیث شریف الفاظو ته په غور او ځیر سره وګوری، نو د رسل الله (صلی الله علیه وسلم) د پیشبیني او ربنتیاوالی به په سترګو ووینی.

یو د سلفو مخکني علماؤو څخه بیان کړي یې دي: زه د یو ناروغ پوښتني ته ورغلم، هغه ته مي د شهادت د کلمي تلقین وکړ، هغه څه ویل غوښتل خو ژبې یې حرکت نه کوی، څه وخت ورسته په هوښ کي راغلی، نو مي ځیني وپوښتل: کله چي ما د کلمي تلقین درته کوی، تا ولي نه ویله؟ هغه را ته وویل: وروه! د ترازو د لاس ستن زما پر ژبه پرته وه، د هغه له کبله ما کلمه نه سوای ویلای، ما ورته وویل: یا الله خیر! آیا تا په ترازو کي کمي کول؟ هغه وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په الله! هیڅکله نه. هو! دا ډېره ښندله چې ما تر ډېره وخته پوري خپل ترازو نه برابروی، په دې کې به څه توپير کيدی.

په اوسني عصر کي په مسلمانانو کي دا پنځه (۵) رقمه خصلتونه عام او خپاره سوي دي، نو ددې ناوړه کار کومي نتيجي چي په حديث کي ذکري سوي دي، هغه هم خپري سوي دي او دا هغه غمونه دي چي پر مسلمانانو باندي يې مځکه تنګه کړې ده، مګر د افسوس ځای دی چي د حديث شريف په داسي روښانه ارشاداتو باندي ولي زموږ سترګي نه خلاصيږي؟ او دا اوسني غمونو د ليري کولو لپاره د زماني عقلان ډول ډول تدبيرونه نيسي، مګر ددې اصلي اسباب او علتونه په حديث کي بيان سوي دي، د هغه ختميدو ته هيڅ څوک پاملرنه نه کوي. د هغو خصلتونو څخه يو هم د همدي موضوع عنوان دی يعني په تول ترازو کي کمي کول په دې کي دا نه دي بيان سوي، چي کوم خاص اندازه دي د ځان لپاره راوګرځول سي، بلکي مقصد لږ توپير لکه: يو ګرام، لس ګرامه، يا د ګز شپاړسمه (۱۶) برخه وي ددې حکم همدغه دی.

له دې وجهي څخه په قرآن کريم کي دغه شان عمل کوونکو ته (مطففين) ويل سوي او شميرل سوي دي، (طفف) يعني د لږ شي لپاره خيانت کوونکی، کوم تاجر چي په تول کي ټوله ورځ کمي کوي، کيدای سي په ټوله ورځ کي نيم سر، پاؤ، نيم ګز، يا څه کم راوګرځوي، دا په هره سودا کي په يوه لويه سخته کبيره ګناه باندي بدليږي او دغه کس په اخته کيږي.

د مخکنيو علماء کرامو د داسي کسانو په شان کي ارشاد دی: د بربادي سره بربادي ده، د هغو خلګو لپاره چي د يوې داني په بدل کي د جنت نعمتونه قربان کړي او ځان د دوږخ د هغه درد ناکه عذاب لايق وګرځوي، کوم چي په هغه کي غرونه ويلي کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تصویر جوړول حرام دی

حنفي فقهاؤو او علماؤو فرمایلي دي: د روح لرونکي تصویر جوړول سخت حرام دی، او د کبائرو ګناهونو څخه دی، که څه د ذلت او اهانت لپاره جوړ سوی وي، یا د یو بل هدف لپاره وي، په هر حال حرام دی، ځکه چي په دې کي د الله سبحانه وتعالی د صفت تخلیق مقابله ده، که څه هم هغه تصویر پر توکر، فرش، دینار، درهم، پیسو، دیوال یا لوښي باندي وي، هو! پر کوم شي چي تصویر نه وي، لکه: درخته او داسي نور... څه چي تصور نه وي نو داسي څه حرام نه دي.

د حرمت په دې حکم کي صورت والا او بې صورته فقط نقش تصویرونه برابر دي، دا خبره امام مالک، ثوري، امام ابوحنیفه (رحمة الله علیهم) او د علماؤو جماعت بیان کړې ده.

علامه مرادوي حنبلي (رحمه الله علیه) فرمایي: د روح لرونکي شي تصویر جوړول حرام دی، د درختي او نورو شیانو تصویر جوړول کوم چي د روح لرونکي شي مشابه نه وي د صحیح مذهب مطابق حرام نه دی. الانصاف

د احکامو خلاصه: د قرآن کریم، احادیثو او د فقهي د کتابونو څخه لاندي احکام ثابیتیږي، د روح لرونکي شي تصویر جوړول سخت حرام او ګناه يې کبیره ده. تصویر که هر ډول وي، که غټ وي که کوچنی وي، پر توکر او که پر کاغذ جوړ سي او که پر دیوال باندي وي، که په قلم جوړ سوی وي او یا هم په کامره باندي اخیستل سوی وي. همداسي تصویر په مطبعه کي چاپول، په ماشین یا قالب کي اچول هم ناروا دي، د تصویر خرڅول او رانیول حرام دي، په دې سره کټل سوې پیسه حرامه او د ګټي وړ نه ده.

په هغه وخت کي چي د تصویر خرڅول او رانیول دي مقصد نه وي او ستا مقصد نور څه رانیول وي، لکه: کالي، کتابونه یا ځیني نور شیان او پر هغه باندي تصویر وي، ددې شي تجارت جائز دی، مګر پر خریدار لازمه ده چي د شي د رانیولو سره تصویر ضایع کړي.

تصویر ته قصداً کتل نورو ته ورښکاره کول او د ځان سره ساتل یا هم ایښوول جائز نه دی، د ټلیفون، ټلویزون او داسي نورو... شیانو ته ورته فحش او بې حیاء تصویرونو ته کتل، یو او بل ته ښکاره کول حرام او کبیره ګناه ده. دا حکم د اخبارونو، رسالو، مکاتیبو او پوهنتونو د کتابونو د تصویرونو لپاره هم دی، د جائز مضمونونو لوستل جائز مګر تصویرونو ته يې کتل ناجائز دي. احسن الفتاوی

ځینو کسانو د بزرګانو، عالمانو، مجاهدینو، قهرمانانو او دوستانو تصویرونه په کور، دفتر، دوکان، او یا هم نورو ځایو کي ځړولي وي، یا يې په البم کي ایښي وي، دا عمل د اسلامي شریعت د نظره حرام او ناروا دی، همداسي تصویرونه متبرک ګڼل د کفر خطر ور سره سته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر مسلمان ته په کار ده چي ددې حرام عمل څخه ځان او نور مسلمانان وساتي، او ټول تصويرونه وسوځي، که دا ښه او رواه عمل وای، نو معززو اصحابانو به نعوذ بالله د سيد الانبياء حضرت محمد (صلی الله علیم وسلم) تصوير به جوړ کړي وای، د ځان سره به یې ساتلی وای، مګر خپله رسول الله (صلی الله علیم وسلم) د تصوير جوړولو څخه منع کړې ده، ځکه چي دا د الله (جل جلاله) د تخليق سره مشابهت او شرک دی، ځکه نو شرعاً دا عمل حرام دی.

مسئله: تصوير که په قلم سره ليکل سوی وي، يا په مطبعه کي چاپ سوی وي، يا په کامره سره اخيستل سوی وي، د ټولو حکم يو دی يعني حرام دی.

د تصويرونو مخه نيول يا د منځ وړل: د احسن الفتاوی فقه العصر علامه مفتي رشيد احمد الدهيانوي (رحمة الله عليه) فرمايي: په دې کي دا قبائح دي:

۱: په دې عمل سره د تصاويرو صنعت ته ترقي ورکول کيږي، کوم چي په اجماع سره حرام دی.

۲: پر فرش يا نورو ذليلو شيانو کي د تصويرونو په استعمال سره د عامو خلګو د ګمراهي او د کبائرو ګناهونو د کولو ذريعه ده، ځکه چي عوام ددې څخه مطلقاً پر اباحت باندي استدلال کوي، عوام په مهانه يعني کوم چي د ذلت په ځای کي استعماليږي او غير مهانه يعني کوم چي د ذلت په ځای کي نه استعماليږي، کوم فرق نه سي کولای.

۳: که پر فرش باندي تصوير وي، هلته هم ملائيکي نه راځي، په دې صورت کي که څه هم د ملائيکو امتناع مختلف فيه دي، مګر د ذکر سوو وجوهاتو له مخي امتناع راجع معلوميږي.

د امتناع تر دې هم غټ دليل دا دی، چي د يو معکون عمل د معمول بقاء يعني پاته کول بلکي افتتناء يعني حفاظت دی، خلګ يې د اهانت په نيت نه ږدي، بلکي د شوق لپاره يې ږدي، د مذکوره قبائحو په صورت کي هم د لمانځه کراهت او رګراځول واجب تقاضا کوي.

مسئله: د روح لرونکي شي تصوير اخيستل يا په بل چا اخيستل د تصوير دواړه عملونه ناروا او حرام دي، هو! که يو داسي هيواد ته د تللو اړتيا وي، چيري چي د ورتګ لپاره د تصوير اخيستلو سره پاسپورټ لاسته راوړل ضروري وي، نو د ضرورت په اساس سره جائز دی، مګر د سياحت يا تفريح لپاره جائز نه دی.

يادونه: ددې مسئلې په اړه مکمل بحث چي په کښي د قرآن کريم، حديث د عقلي او نقلي شبهاتو د جوابونو سره اړونده فقهي مسئلې په تفصيل سره د احقر په رساله کي التصوير الاحکام التصوير کي بيان سوي دي کتلای سی.

په اوسني عصر کي چي بيلا بيلو هيوادنو ته د تګ لپاره پر پاسپورټ باندي تصوير لګول ضروري ګڼل سوي دي، همداسي د يو هيواد په دننه کي د تذکرې يا نورو کارډونو لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تصویر پر لګول ضروري دي، دغه ګناه د حکومتونو په غاړه باندي ده، لکه څرنګه چي مسلمانان یې دې ته مجبوره کړي دي، احتیاطاً استغفار ویل په کار دي چي وویل سي.

د حدیث شریف ارشاد دی: د رحمت ملائیکي وهغه کور ته نه ننوځي، په کوم کور کي چي د روح لرونکي شي تصویر یا سپی وي. الصاح الستة

په اوسني عصر کي دغه ګناه دومره ډېره سوې ده، چي د نړۍ هیڅ ساحه یا ځای به ځیني پاته نه وي، ددې ګناه څخه پرهیز کوونکی یعني ځان ساتوونکي ته د ژوند په هره برخه کي ستونزي دي، د سر د رخچیني څخه نیولې بیا د پښو تر بوټونو پوري، کوم شیان چي په بازار کي دي د تصویر څخه خالي پیدا کیدل یې ستونزمن سوي دي.

د استعمال کورني شیان: لکه لوښي، د کالو ګنډلو ماشین، د دواوو دبلیان، بوتلان او داسي نور.. یا هم اخبارونه او رسالې تر دې پوري چي مذهبي او اصلاحي کتابونه هم ددې لویي ګناه څخه خالي پاته نه دي او نه سوه. د تجارانو، دوکاندارنو او د هر خرڅونکي څخه دا غوښتنه کوو، چي ددې شیانو د خرڅولو څخه ځان وساتي او په خاص ډول رانیونکي دي هم ځان ځیني وساتي.

سوداګر کولای سي تصویر ختم کړي، د هیواد سوداګر په دې کي ډېر مهم رول لوبولای سي، هر سوداګر چي بهرني تجارتي مالونه هیواد ته راوارده وي، نو د کمپنۍ او کارخانې د مالک سره د روح لرونکي شي د تصویر ختمولو خبره دي ورسره وکړي، هغه دا خبره ورسره مني یا هم خوښوي، ځکه چي د هغه مقصد خپل مالونه خرڅول په زیاته اندازه سره دي، فقط ټینګ عزم، صفا نیت او دیني غیرت ته اړتیا ده، دا د مسلمان صفات دي، متاسفانه ځیني تجاران او د کارخانو مشران ښه پر دین برابر خلګ یې، مګر بیا هم ددې عمل څخه ځان نه ساتي او نور خلګ هم په دې ګناه کي د ځان سره اخته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا په بل څه قسم اخیستل

کوم څوک چي د غیر الله سوګند یعني قسم واخلي هغه د کفر او شرک عمل وکړ. ترمذي شریف

الله (جل جلا له) ددې څخه منع کوي چي تاسي د خپل پلار یا زوی قسم واخلی. رواه السنة، جمع الفواید

کوم چا چي سوګند واخیستی که فلانی خبره داسي نه وي، نو زه د اسلام څخه وتلی یم، که هغه درواغ ویلي وي، نو دغه سي ده، څرنګه چي هغه ویلي دي، یعني د اسلام څخه وتلی دی او که رښتني وي، بیا هم د اسلام وه لوري ته سم سالم نه راګرځي. نسائي، ابو داود

د حدیث د ظاهري الفاظو څخه داسي معلومیږي چي د دغو ګناهونو کوونکی کافر کیږي، خو علماؤو د نورو روایتونو په رڼا کي ددې څخه دغه مطلب اخیستی دی، چي دا سړی وکفر ته نږدي کیږي، مګر د کفر فتوای نه باندي کیږي او د کفارو غوندي چلند به نه ورسره کیږي.

د حضرت عبدالله بن عمر (رضی الله عنهم) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: قریشو به په خپلو پلرونو سره قسم اخیستل، نو تاسي په خپلو پلرونو سره قسم مه اخلی.

د فقه د معروف کتاب الدرالمختار او د فتوای معتمد فتاوای شامية د پورتنيو عبارتونو خلاصه دا ده: قسم فقط د الله سبحانه وتعالی په نومونو او د هغه په صفاتو سره منعقد کیږي، د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا په نبي او کعبه سره قسم نه منعقد کیږي، بلکي داسي څه ویل یا کول حرام او ګناه ده، قرآن کریم څرنګه چي د الله سبحانه وتعالی کلام دی او قسم په دې سره مشهور او متعارف دی، نو ځکه منعقد کیږي.

قسم نه اخیستل ښه کار دی: مسلمانانو ته د مقدس شریعت دا ښوونه ده، چي پر هره خبره باندي قسم وانه خلی، په کومه خبره کي چي تاکید مقصد وي، هغه باید په بل تعبیر سره ادا کړل سي، سوګند وانه خیستل سي او که د کوم چا عادت وي هغه دي دا عادت پریږدي.

لکه علامه ابن عابدین شامي (رحمة الله علیه) چي فرمایي: په الله سبحانه تعالی سره قسم اخیستل مکروه نه دي، مګر لږول يې تر ډیرو غوره دي. الدرالمختار

که د یوې مجبوري د وجهي د قسم اخیستلو ضرورت پیښ سي، نو به فقط او فقط په الله (جل جلاله) سره قسم یادوي، د الله سبحانه وتعالی د نامه څخه ماسیوا په بل چا سره به قسم نه یادوي.

د عبدالله ابن عمر (رضی الله عنهم) څخه روایت دی:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: خبردار که څوک قسم اخلي، نو هغه دي په الله سره قسم واخلي. بخاري شریف

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې ګټې خبرې او عمل کول

انسان چې څومره خبرې يا عمل کوي ظاهراً پر درې (۳) ډوله وي:- ۱: ګټور عمل يا خبرې کول چې د دين او دنيا کومه ګټه په کښې کې وي. ۲: تاواني عمل يا خبرې کول چې د دين او دنيا کوم تاوان په کښې کې وي. ۳: نه ګټور نه تاواني عمل يا خبرې کول چې نه ګټه په کښې کې وي او نه تاوان په کښې کې وي.

دا دريم (۳) ډول يې په حديث کې د (لا) يعني بې کاره په لفظ سره تعبير سوی دی، مګر که لږ په ځير سره ورته وکتل سي، نو واضح به سي چې دا دريم (۳) ډول په حقيقت کې په تاوان کې داخل دی، ځکه چې د داسې عمل يا خبرې کولو پر ځای چې صرف يو وار (سبحان الله) وويل سي، نو د قيامت په ورځ به د اعمالو تله يعني ترازو خو به په درونږ سي، نيک اعمال به يې وزن پيدا کړي يا يو بل ګټور عمل بايد وکړي، نو د ګناهونو کفاره او د آخرت د خلاصون ذريعه يا لږ تر لږه د دنيا د اړتياوو څخه د بې فکرۍ سبب خو به يې سي.

د حديث شريف ارشاد دی: کوم کس چې په يو مجلس کې کښيني او په ټول مجلس کې د الله سبحانه وتعالی کوم ذکر ونه کړي، د قيامت په ورځ به دغه مجلس دده لپاره حسرت او پښيماني وي.

د حديث شريف ارشاد دی:- حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: د انسان د صحيح اسلام يوه نښه دا ده چې بې ګټې کارونه پرېږدي. رواه الترمذي وابن ماجه عن ابي هريرة

د حديث شريف مفهوم دی: يو ځل کعب بن عجره (رضی الله عنه) څو ورځې د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خدمت ته حاضر سوی نه وو، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د خلکو څخه د کعب بن عجره (رضی الله عنه) په اړه پوښتنه وکړه؟ په جواب کې ورته وويل سول: کعب بن عجره (رضی الله عنه) ناروغه دی، حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) د هغه د پوښتنې لپاره ورغلی حالت يې نازک وبريښيدی، نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: ای کعبه! ستا لپاره دې زيری وي، د کعب مور وويل: ای کعبه! تا ته دې جنت مبارک وي، دا خبره حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) واوريدله، نو يې وفرمايل: د الله (جل جلاله) په معامله کې سوګند اخيستوونکی، مداخله کوونکی څوک دی؟ کعب بن عجره (رضی الله عنه) ورته وويل: زما مور ده.

محمد (صلی الله عليه وسلم) ورته وويل: ته څه خبره يې چې کعب بن عجره (رضی الله عنهم) کله (لا) خبرې کړې وي، يا تر ضرورت زيات مال يې د الله سبحانه وتعالی په لار کې په خرڅولو کې کوتاهي کړې وي، نو په داسې حالت کې ويو چا ته څه حق دی چې د جنت حکم ولګوي.

ښکاره مطلب يې دا دی: د (لا) يعني بې کاره خبرې او عمل حساب به وي او کوم شی چې حساب او نيونه يې وي، د هغه څخه خلاصون يقيني نه وي. احياء

(c) ketabton.com: The Digital Library

لونګ یا پرتوګ تر بجلکو کښته کول

د حدیث شریف ارشاد دی: د قیامت په ورځ به الله سبحانه وتعالی هغه سړي ته د رحمت په نظر سره ونه ګوري چې خپلي جامي یې په تکبر او فخر سره اوږدې کړي وي. بخاري، مسلم

د حدیث شریف ارشاد دی:- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایي: کومه برخه د پرتاګه چې تر بجلکو لاندي کښته سوه هغه په دوزخ کي ده. بخاري شریف

د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ارشاد دی: درې (۳) کسان دي چې الله سبحانه وتعالی به ورسره خبري نه کوي او ورته ګوري به هم نه او نه به هغوی پاک وي او د دوی لپاره درد ناکه عذاب دي، د حدیث شریف روایت کوونکی وایي: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دغه کلیمي درې (۳) ځله تکرار کړي، حضرت ابوذر غفاري (رضي الله عنه) پوښتنه وکړه: دا خلګ خو ډیر په تاوان کي دي او هلاک سول دغه څوک دي؟ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: کوم سړی چې تر بجلکو کښته پرتوګ یا لونګ وزړه وي او کوم سړی چې د یو چا سره نیکي او ښه وکړي او بیا احسان وربانديء کوي او کوم څوک چې د درواغو په قسم سره خپل سامان خرڅ کړي.

ابو داود، نسائي، ترمذي، ابن ماجه

حضرت عبدالله بن عمر (رضي الله عنهم) فرمایي: رسول الله (صلی الله علیه وسلم) چې د لونګ او پرتاګه په باب څه وفرمایل هغه حکم د قمیص او چپني هم دی، چې تر بجلکو کښته کول یې ګناه لري.

ابو داود، زواجر

حضرت عبدالله بن عمر (رضي الله عنهم) فرمایي: د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خدمت ته حاضر سوم زما لونګ تر بجلکو کښته زړیدی، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل: دا څوک دی؟ ما وویل: عبدالله بن عمر رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ارشاد یې وکړ: که ته عبدالله یې نو لونګ تر بجلکو لوړ کړه، ما لونګ لوړ کړی تر دې چې د پنډۍ تر نیمایي پوري ورسیدی، بیا مي د تل لپاره دغه عمل خپل عادت وګرځوی. احمد بسند رواه ثقات

مسئله: کوم سړی چې په تکبر او فخر سره خپل لونګ، پرتوګ او داسي نور شیان چې تر بجلکو یې کښته کوي، هغه په اتفاق د علماؤو د سختي کبیره ګناه کوونکی دی، که یې په بي فکري سره دغه عادت ګرځیدلی وي، د تکبر او فخر د کبله نه وي هم ګناه لري.

فتاوای علمګیري اشباه وغیره

هو! که د چا جامي یو وخت پرته د اختیاره کښته سي، هغه په دې حکم کي داخل نه دی، لکه حضرت ابو بکرصدیق (رضی الله عنه)ته ورپیښه سوه، او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته یې د هغه بیان وکړی، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دی معذور وګڼی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سيد الاولين والاخرين حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) خپل اُمت ته پر دې باندي کلک ټينګار کوي، مګر بي فکره او غافل اُمت دی چي خپلي بي ګټي او فضول غوښتني د الله سبحانه وتعالی او رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د رضا کولو لپاره نه پريږدي او د داسي ګناه په خپل سر د اخيستلو لپاره اماده دي، چي خاص د رحمت او بخښني په وختونو کي هم نه معافيږي يعني نه بخښل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ناوړه القابو سره د يو چا يادونه کول

په قرآن کريم الله سبحانه وتعالى فرمايي: (وَلَا تَلْمِزُوْا اَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوْا بِالْاَلْقَابِ). ژباړه: او عيب مه لګوئ پر يو بل باندي او مه بلئ يو بل په لقبونو سره. (سورت الحجرات ـ آيت ۱۱)

حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي: د مؤمن حق پر مؤمن دا دی چي هغه په داسي نوم او لقب ذکر کړي، چي د هغه ډېر خوښ وي ددې کبله په عربو کي د کنيت رواج عام وو.

سنت طريقه دا ده: د خلګو يادونه بايد په ښو القابو سره وسي، رسول الله (صلى الله عليه وسلم) همدا خوښ کړي دي، خپله رسول (صلى الله عليه وسلم) ځينو خاصو خاصو اصحابانو ته څه القاب ورکړي دي، لکه: حضرت صديق اکبر (رضی الله عنه) ته يې عتيق لقب ورکړی دی، حضرت عمر بن خطاب (رضی الله عنه) ته يې فاروق لقب ورکړی دی، حضرت حمزه (رضی الله عنه) ته يې اسدالله او خالد بن وليد (رضی الله عنه) ته يې سيف الله لقبونه ورکړي دي.

حضرت امام نووي (رحمة الله عليه) په کتاب الاذکار کي ويلي دي: د اُمت علماء کرام پر دې اتفاق دي چي يو څوک په داسي لقب سره يادول کوم چي هغه يې نه خوښوي حرام دئ.

د ځينو القابو استسناء: د بعضي خلګو داسي نومونه مشهوره سوي وي کوم چي په خپل ځان کي بد دي، مګر هغوی پرته ددې الفاظو څخه نه پيژندل کيږي، نو هغوی په دغه نامه سره يادول د علماؤو په اتفاق سره جائز دي، په دې شرط چي د ذکر کوونکي مقصد د هغه تحقير او ذليله کيدل نه وي، د بعضي محدثينو سره اعرج يا احدب مشهوره دی.

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) خپله يو صحابي ته چي لاسونه يې تر نورو اوږده وه د «ذواليدين» په نامه سره تعبير کړی دی.

د حضرت عبدالله بن مبارک (رحمه الله عليه) څخه يو چا پوښتنه وکړه: د حديث په اسانيدو کي د ځينو نومونو سره څه داسي القاب راغلي دي، مثلاً: حميد الطويل، سليمان الاعمش، مروان الاصغر او داسې نور... نو آيا په دغو الفاظو سره ذکر کول جائز دي؟ ده وفرمايل: کله چي ستاسي مطلب د هغه عيب بيانول نه وي، بلکي د هغه معرفت او پيژندل پوره کول وي نو جائز دي.

ناوړه او ناخوښه القاب کوم چي په خلګو کي شهرت لري د هغه تشريح کول او يو څوک په هغه القابو سره بلل، يا يې تر شاه په ناوړه القابو سره يادول کبيره ګناه ده، لکه: کوڼ، پک، ړوند او داسي نور... هو! که د يو چا لقب و دې درجې ته رسيدلی وي، چي د هغه څخه ماسيوا نه پيژندل کيږي، د ضرورت له کبله د هغه يادونه کول د اړتيا په وخت کي جائز دي، په عامو حالاتو کي چي اړتيا نه وي په هغه الفاظو سره بيان کول يا خطاب کول کبيره ګناه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسلمان عيب لټول يا يې رسواء کول

د قرآن کريم ارشاد دی: (وَّلَاتَجَسَّسُوْا). ژباړه: او جاسوسي مه کوی تاسي. (سورت الحجرات ـ آيت ١٢)

حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) پر منبر باندي په خطبه کي وفرمايل: کوم خلک چي په ژبه مسلمانان سول، خو زړونو ته يې ايمان نه دی رسيدلی، هغه دي واوري چي مسلمانانو ته تکليف مه رسوئ د هغوی د پټو عيبونو پلټنه مه کوئ پر تيرو سوو ګناهونو باندي يې پيغور مه ورکوئ ولي کوم څوک چي د يو مسلمان ورور عيبونه لټوي، الله سبحانه وتعالی د هغه د عيبونو پلټنه کوي او د کوم چا عيبونه چي الله سبحانه وتعالی وپلټي، ژر ده چي رسوا به يې کړي که څه هم په خپل بند کور کي پټ وي. ترمذي، د جمع الفوائد څخه

حضرت عبدالله بن عمر (رضي الله عنهم) يو ځل بيت الله ته وکتل او ويې ويل: ای بيتي! ستا شان څومره غټ دی، خو د مؤمن عزت او حرمت د الله (جل جلاله) په دربار کي تر تا ډير لوی دی.

ترمذي، جمع الفوائد

د حديث شريف ارشاد دی: مسلمان د مسلمان ورور دی، نه به ظلم پر کوي او نه به يې عيب بيانوي يا ښکاره کوي څوک چي د خپل ورور په کار کي بوخت سي، الله سبحانه وتعالی د هغه په کار کي بوخت کيږي او څوک چي يو مسلمان د يو غم او تکليف څخه خلاص کړي، الله سبحانه وتعالی به د قيامت په ورځ به د هغه عيبونه پټ کړي. ترمذي

عام او خاص ټول په کښي اخته دي، د خلګو د پټو عيبونو پلټنه کوي او کومه خبره چي په لاس ورسي هغه خپروي او رسوا کوي يې دا د خلګو عادت ګرځيدلی دی، هيڅ فکر نه کوي چي ده کومه ګناه کړې ده، دا هم کبيره ګناه ده، هيڅ دنيوي او آخروي ګټه نه لري، مګر د بد اخلاقي له کبله خلک خوند ځيني اخلي.

چغلي يا دوه مخي کول

د حديث شريف ارشاد دی: چغلي کوونکی به جنت ته نه ځي يعني داخل به نه سي. بخاري، مسلم

د حديث شريف مفهوم دی: درواغ ويل خوله توروي او چغلي کول د قبر عذاب دی.

طبراني في الکبير، بيهقي

حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دی: زه يې تاسي ته درښيم چي په تاسي کي ناوړه او بد انسان څوک دی، ويې فرمايل: هغه کسان چي چغلي ومونډي، دلته او هلته ځغلي کوم چي په دوستانو کي فساد خپور کړي او کوم چي د ښو خلګو او بې قصورو انسانانو عيبونه لټوي.

احمد عن ابي مالک الاشعري، تخرج الاحياء

(c) ketabton.com: The Digital Library

په احیاء العلوم کي راغلي دي: کوم سړی چي د چغلۍ خبره درته ورسوي، نو پرتا لازمه ده چي دغه شپږ (۶) خبري په نظر کي ونيسې، ۱:- اول: د هغه تصديق مه کوه، ځکه چي هغه چغل خور دی، د ده شاهدي نه قبليږي، ۲:- دوهم: دغه کس د دغه کار څخه منع کړه، نصيحت ورته وکړه. ۳:- دريم: د ده دغه عمل ناوړه وګڼه. ۴:- څلورم: په خپل غائب ورور باندي بدګماني مه کوه. ۵:- پنځم: د هغه په ويلو سره پلټنه مه کوه، چي دغه پلټنه په خپله ګناه ده. ۶:- شپږم: د چغل خور دغه خبره هيچا ته مه کوه، ځکه چي ته خپله په چغلي کولو کي بوخت سوې.

د يو چا عيب يا داسي خبره او کار چي هغه يې پټوي، نورو ته ښکاره کول چغلي يا دوه مخي ده، چغلي کول کبيره ګناه ده، بيا که هغه عيب حقيقت او خبره صحت ولري، نو فقط د چغلي کولو ګناه ده او که د حقيقت خلاف وي، يا د ځانه څخه په کښني کمي او زياتوب وکړي دا بيا بهتان دی، کبيره ګناه هم او د چا د طرفه چي چغلي سوې ده، که د هغه عيب ښکاره کول يې مطلب وي، نو غيبت هم دی چي دريمه کبيره ګناه ده، په يوه خبره يې دري (۳) کبيره ګناوي وکړې، زموږ د محفلونو مجلسونو مشغلتيا ټوله په چغلي، غيبت، عيب لټونه او بهتان باندي ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نسب د امله یو چا ته پیغور ورکول

الله (جل جلاله) فرمايي: (وَالَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ الْمُوْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوْا فَقَدِ احْتَمَلُوْا بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا).

ژباړه: او هغه کسان چي ایذاء رسوي مؤمنانو سړیو ته او مؤمنانو ښځو ته، بغیر د هغه کار چي کړی یې وي دوی، پس په تحقیق باروي دوی پخپل ځان غټ درواغ او ګناه ښکاره.

(سورت الحزاب ـ آیت ۵۸)

د پورتني آیت تفسیر: او هغه کسان چي ایذاء رسوي مؤمنانو سړیو ته او مؤمنانو ښځو ته (اتهام) په غیر د هغه کار چي کړی یئ وي دوی پس په تحقیق باروي دوی پخپل ځان غټ درواغ او ګناه ښکاره (چي د عقوبت موجب دی).

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي: دا نسبونه، خپلوی، قرابتونه کوم چي په دنیا کي مشهور دي د یو چا لپاره ښکنځل نه سي کیدلای، تاسي ټول د آدم (علیه السلام) اولاده او یو له بله سره نژدي یاست د یو چا پر بل چا کوم فضلیت نسته، هو! فضلیت د دین او صالحو اعمالو پر بنسټ باندي دی. رواه احمد والبیهقي

د حدیث شریف ارشاد دی: دوه (۲) شیان داسي دي چي اراده کول یې هم کفر ته نژدیوالی دی، یو د خلګو پر نسب نیوکه او پیغور ورکول، دوهم پر مړي په زوره ژړل. رواه مسلم عن ابوهریرة

څوک چي یو چاته فقط د نسب له کبله پیغور ورکړي، چي د فلاني قوم سړی دی، هغه په دغه سزا کي داخل دی. زواجر

عام خلګ په دې غفلت کي اخته دي ځیني خلګ ډیر قومونه، کسبونه او کارونه ذلیل او خوار ګڼي، یا یې پیغوره وي یا په داسي الفاظو ورته خطاب کوي چي د هغه څخه د هغوی د نسب حقارت څرګند سي، لکه: یو چا ته قصاب، حجام او داسي نور څه ویل، مګر که د چا شهرت په یو کسب او کار سره دومره سوی وي، چي د هغه پرته نه پیژندل کیږي او د ویونکو مطلب هم د هغه توهین او سپکاوی نه وي، بیا نو پرواء نه لري. امداد الفتاوي

د خپل اصلي نسب څخه پرته د بل چا د نسب سره ځان تړل:- رسول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمايي: څوک چي د خپل پلار نسب پریږدي، بل چا ته خپل نسبت وکړي جنت باندي حرام دی. بخاري

مثلاً: که یو څوک صدیقي نه وي د ځان سره صدیقي لیکي، یا سید نه وي دی سید ولیکي، یا انصاري نه وي مګر دی ځان ته انصاري وایي. دا هم کبیره ګناه ده هیڅ ګټه نه لري او همدارنګه د نسب بدلول د عزت ذریعه ګڼل مطلق غلطي ده ددې څخه په دنیا کي هم عزت نه سي موندل کیدلای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قران کريم د آيت، حديث او د الله (جل جلاله) د نامه بي ادبي کول

دا ګناه داسي خپره سوې ده چي هيڅ کور، کوڅه، دفتر او هيڅ ځای نه دی ځيني خالي، په دې ذکر سوو ځايونو کي پاشلي او تر سترګو کيږي، ټوله د الله (جل جلاله) نومونه، د قرآن کريم آيتونه، احاديث يا فقهي مسئلې وي، هغه چي احترام يې واجب او بي ادبي يې ګناه ده.

په ځانګړې توګه بيا قرآن کريم او د سيپارو زړي ورقي يې عموماً خلګ د مسجد په تاخچو کي ايږدي او فکري کوي، چي ددې د حق څخه فارغه سوو، او يا يې په زيارتو کي ايږدي چي هغه بيا د باد په ذريعه کوڅو ته رسيږي او د بي ادبي ګناه يې پر ايښوونکي باندي ده.

قرآن مجيد يا ديني کتابونه چي زاړه او څيري سوي وي، کار نه ځيني اخيستل کيږي، ددې لپاره داسي حکم دی: په يو ټوکر کي دي وپيچل سي او په يوه خوندي مځکه کي دي ښخ کړل سي.

همداسي اخبارونه، مجلې او رسالې چي د غالب ګمان څخه معلوميږي، چي هغه په کچره يا امبارو کي اچول کيږي، په دغو شيانو کي قرآني آيتونه، حديثونه او داسي نور... څه ليکل هم جائز نه دي.

که د اخبار يا مجلې بي ادبي وسوه، نو معلومه خبره ده چي ګناه يې پر بي ادبي کوونکي ده همداسي ددې پر کاتب او چاپوونکي ده، بلکي په داسي اخبارونو کي چي کوم مضمون دغه ډول ليکل سوی وي، نو د اصلي عبارت پر ځای دي يې د ژباړي په ليکولو سره اکتفاء وکړي، که څه هم ژباړه يا ترجمه هم د احترام او آدب وړ ده.

د احسن الفتاوی مولف فقه العصر حضرت مولانا مفتي رشيد احمد لدهيانوي (رحمة الله عليه) فرمايي: په اخبارنو او اشتهاراتو کي د قرآن کريم آيتونه ليکل جائز نه دي، په مکاتبو، مدارسو او دفترونو کي جائز دي، مګر ګناه يې پر بي حرمتي کوونکي باندي ده.

ځيني مهمي مسئلې

اوله مسئله: پر کوم کاغذ چي د قرآن کريم آيت، حديث يا شرعي مسئله ليکل سوې وي، په هغه کي کوم شی پيچل يا اچول هم ناروا عمل دی. درمختار

دوهمه مسئله: داسي کاغذونو ته چي د قرآن کريم آيت، حديث يا شرعي مسئله پر ليکل سوې وي، پښې غځول هم ګناه ده. علمګيري

دريمه مسئله: ساده کاغذ هم د آدب وړ دی په استنجاء کي يې استعمالول، څرنګه چي يې غيري مسلمانان يعني کفار د دغه کار لپاره استعمالوي، دا هم جائز نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې ضرورته ستر لوڅول

د حديث شريف ارشاد دی: د نامه څخه نيولې بيا تر زنګنونو پورې د نارينه ستر دی. حاکم

د يو بل حديث شريف ارشاد دی:ـ حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: خپل ستر پټ کړی، خو د خپلې مېنځې يا ښځې په وړاندې کوم باک نه لرې، اصحابانو پوښتنه وکړه: که يو څوک په خالي مکان يعنې ځای کې وي؟ رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: الله سبحانه وتعالی ددې ډير مستحق دی چې حياء او پرده ځيني وکړل سي. ابو داود، ترمذي، ابن ماجه، نسائي، احمد، حاکم، بيهقي

علماء کرامو فرمايلي دي: تر ټولو لومړی فرض چې پر مسلمان باندې دی، هغه د ستر پټول دي، يوازې په لمانځه کې نه بلکې په عامو حالاتو کې هم تر دې حده پورې چې په خلوت او تنهايي کې هم فرض دی، خو د ضرورت ځايونه مستثنی دي.

په اوسني عصر کې فقط نارينه نه بلکې ښځې هم د فيشن په خاطر ځانونه تر ډيره لوڅوي نارينه د کفري لباسونو په اغوستلو سره فخر کوي، ورنونه يې لڅ وي، د عامو خلګو او ښځو په وړاندې ګرځي، هيڅ پرواء يې هم نه کوي، چې په دې عمل سره الله سبحانه وتعالي هم نارضه کيږي او کبيره ګناه هم ده.

ښځو بيا داسې لباسونه غوره کړي دي، چې اول خو يې ډير اعضاوې لکه: ستر، غاړه، بازوګان تر سينې پورې لڅ وي او کوم اعضاوې چې يې پټ وي، پر هغو باندې يې بيا داسې چسپې جامې اغوستي وي، چې اعضاوې معلوميږي دا هم د لڅ په حکم کې راځي، بعضې خلګ په غربي فيشن کې غرق دي، دغه فرض تر پښو لاندې کوي، په ځينو هيوادونو کې د کارګرانو طبقه ده هغوی لنګ غوره کړی دی په هغه کې ستر نه پټيږي.

پر ناظر او منظور اليه دې لعنت وي: د بيهقي روايت دي: پر کتوونکي او هغه څوک چې ځان يې د بل وکتلو ته چمتو کړی وي، د الله سبحانه وتعالی لعنت دې پرې وي.

ډير خلګ د استنجاء پر مهال پر ځان پټو نه اچوي، او استنجاء ته د کښيناستلو په وخت کې يې ستر ټوله معلوميږي لمن يې کوچنی وي، د ناستې په حالت يې د شاه د خوا ټوله ستر معلوميږي ښه کار نه دی، ځان هم ګناه کاره کوي، نورو مسلمانانو ته هم تکليف رسوي او که څوک قصداً ورته وګوري، هغه هم ګناه کاره دی.

ددې حديث يو مصداق هغه خلګ هم دي، چې د استنجاء يا لمبيدلو پر مهال ستر نه پټوي، همداسې په ځينو لوبه ځايونو کې لوبغاړو نيکران اغوستي وي، چې زنګونونه او ورنونه يې لڅ وي، دې ډول لوبو ته کتل او کښينستل د احاديثو په رڼا کې ناروا او حرام دي، مسلمان ته په کار ده چې ځان ځيني وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نجومیانو څخه د غیبو خبري پوښتل

کوم څوک چي د راتلونکي زمانې په اړه د غیب د خبرو وښوونکي ته ورغلی او د هغه څخه يې د غيب خبري وپوښتلې، ددې سړي څلويښت (۴۰) لمونځونه نه قبليږي. جامع صغير برمز احمد ومسلم

د حديث شريف ارشا دی: کوم سړی چي د غيب د خبرو ښوونکي يعني کاهن يا نجومي ته ورغلی او د هغه پر خبره يې يقين وکړ، هغه د هغې وحي او الهي کلام څخه انکار او کفر وکړ، کوم چي پر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) نازل سوی دی. الجامع الصغير برمزاحمد والحاکم

ډير مسلمانان په دې کبير ګناه اخته دي او هيڅ فکر هم نه کوي چي دا ګناه څنګه ګناه ده او ددې عواقيب به څه شي وي، يعني ددې سزا به څونده وي او هر هغه کس چي کاهن ته ورځي او د يو څه لپاره معلومات ځيني غواړي، اول خو د هغو خلګو ټولي خبري تخميني، ظني او د ګومان څخه دي، چي پر هغه باندي هيڅ عتبار نسته، بس خلګ د بي عقلي او ناپوهي له کبله رجوع ورته کوي، الله (جل جلاله) دي ټول اُمت مسلمه ځيني وساتي. آمين

د خلګو لاره تنګول او په لاره کي يې مرداري اچول

څوک چي يو ځای تنګ کړي، يا لاره بنده کړي يا يو مسلمان ته تکليف ورسوي، يعني داسي واوسي چي ولارويانو ته تنګي جوړه سي د هغه جهاد قبول نه دی. مسند احمد، ابو داود، الجامع الصغير

په حديث کي د جهاد ذکر د خصوصيت لپاره نه دی، بلکي ددې لپاره دي چي دغه شان په جهاد، حج او داسي نورو سفرونو کي پېښيږي، د حديث مطلب ښکاره دی کومي لاري چي د عامه خلګو د تګ راتګ لپاره دي، هلته کښيناستل يا دريدل د تلوونکو خلګو لپاره د تنګي سبب جوړيدل ګناه ده.

څوک چي د مسلمانانو د لاري په اړه کوم تکليف ورسوي، هغه که د ځای په تنګولو وي، يا د تکليف ناکه شي په اچولو سره وي، پر هغه د مسلمانانو لعنت ثابت سو. الجامع الصغير، الطبراني

دا چي د لږ وخت لپاره عامه لاره بندول ګناه ده، نو خلګ چي په خپلو کورونو کي د لاري يوه برخه شامله کړي او ددې څخه د هميش لپاره لاره بنده سي، تاسي فکر وکړی چي ددې به څومره سخته ګناه يي افسوس چي خلګ دا هيڅ ګناه نه ګڼي.

سود خوړل يا يې کاروبار کول

د سود خوړل يا د سود کار کول دواړه په کبيره ګناه کي شامل دي، په قرآن کريم او احاديثو کي په ډير سختي سره يې بيان سوی دی او هيڅ مسلمان ځيني ناخبره نه دی، په حديث شريف کي يې د سود خوړل د مور سره تر زنا کولو هم سخته ګناه ګڼلي ده. قرآن کريم سود د الله سبحانه وتعالی او د هغه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره د جنګ اعلان ګڼلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا په بل څه سره قسم اخیستل

د الله سبحانه وتعالی څخه ماسیوا لکه: پلار، نیکه، مدینه، کعبه او پیغمبرانو (علیهم السلام) سره قسم اخیستل د شریعت له نظره ناروا او حرام کار دی، بعضي خلګ په خرقه مطهره سر کوم چي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) چپنه ده باندي قسم اخلي، ځیني بیا په یو زیارت او ولي سره قسم اخلي، دا ټول په غیر الله کي داخل دي او قسم په اخیستل حرام دي.

د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا نذر کول حرام دی

نذر کول عبادت دی او د عبادت لایق فقط الله (جل جلاله) دی، د الله (جل جلاله) څخه ماسیوا هر مخلوق چي وي د هغه لپاره نذر کول یا د هغه په نامه نومول ناروا او حرام دی. ایصال ثواب د بزرګانو او اولیاء کرامو و ارواحو ته ثابت او باعث د اجر او ثواب دی، په دې کي څه خبره نه سته، خو ددې سره یو ډول قید او تخصیص لګول احداث في الدین او بدعت دی.

د اولیاء کرامو په نامه څاروي ټاکل او بیا یې مزار ته وړل، په (ما اهل لغیرالله) کي د داخلیدو د کبله شرک دی، ددې خوړل هم حرام دي، که څه هم زر واره بسم الله او الله اکبر پر وویل سي. امام رازي (رحمه الله علیه) په خپل تفسیر کي ددې په حرمت کي بیان کړی دی او ټولو فقهاء عظام ددې په حرمت متفق دي. احسن الفتاوی

که نذر د الله سبحانه وتعالی لپاره وي او ثواب یې وبزرګانو ته وي دا جائز دی. احسن الفتاوی

د فلاني په حق سره دعا کول

حکیم الأُمت حضرت مولانا اشرف علي تهانوي (رحمه الله علیه) فرمایي: بحق فلان په اعتبار د معنا یې حقیقي ناجائز دی، او په اعتبار د معنا مجازي یعني توسل جائز دی، نو په دلائلو کي تعارض نه سو پاته.

اصلاً ددې قول دوه (۲) مطلبه کیدلای سي: یو دا چي د فلاني حق پر الله سبحانه وتعالی باندي واجب دی، نو الله سبحانه وتعالی به دا کار کوي، ددې حق د امله دا قول باطل دی او ګمراهي ده، بل دا چي الله سبحانه وتعالی په خپل فضل او کرم سره د صالحو اعمالو په اجر ورکولو کي بنده ته دغه حق ثابت کړی دی.

نو اوس که یو څوک ددې صحیح مطلب په پام کي لرلو سره دا دعاء کوي، چي ای پروردګاره! زما دغه کار د فلاني په حق یا مرتبې سره راوه کړه. نو دا صحیح ده ځکه چي ددې مطلب دا سو چي د فلاني په توسل او وسیلي سره دغه کار راوه کړه او وسیله په دغه ډول مفهوم سره جائز ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د درواغو شاهدي ورکول

د حديث شريف ارشاد دی:- د اسلام لومړی خليفه حضرت ابو بکر صديق (رضی الله عنه) فرمايي: موږ يو ورځ د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په حضور کي ناست وو، رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: زه تاسي ته دري (۳) اکبر الکبائر يعني د کبيره ګناهونو څخه هم غټي ګناوي درښيم. ۱: د الله (جل جلاله) سره يو څوک شريک نيول. ۲: د مور او پلار نافرماني کول. ددې ارشاد پر مهال ده مبارک تکيه لګولي وه دې جملي ته چي ورسيدی، نو دی مبارک کښيناستی او ويې فرمايل:- ۳: ګناه درواغ خبره او د درواغو شاهدي ده، بيا دغه جمله په وار وار وويله تر دې چي موږ په زړه کي ويل چي کاشکي نور پټه خوله سي. بخاري، مسلم

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايي: د درواغو شاهدي دري (۳) ځله د شرک براره ده. ابو داود، ترمذي

د حديث شريف ارشاد دی: کوم سړی چي پر يو مسلمان داسي شاهدي ورکړي، چي هغه ددې اهل نه وي، هغه ته په کار ده چي خپل مقام په دوږخ کي وګڼي. مسند احمد، بسند رواه ثقات

په اوسني عصر کي عام خلګ په دې کبيره ګناه اخته دي، درواغ او د درواغو شاهدي ورکول بيخي هيڅ ګناه نه بولي، په اوس وخت کي خو ډير کارو بارونه داسي دي، چي بنسټ يې په درواغو او د درواغو په شاهدي سره اينوول سوی وي.

ډير داسي کارونه دي، چي عموماً خلګ يې شهادت او شاهدي نه بولي، ډير خلګ بيا داسي د درواغو شاهدي خپل مجبوري ګڼي او هيڅ فکر نه کوي، چي دا هم کبيره ګناه ده د غفلت او بي پرواهي د امله په کښي اخته يې الله (جل جلاله) دي ټول اُمت مسلمه ځيني وساتي، او الله (جل جلاله) دي هدايت ورته وکړي.

د بسم الله الرحمن الرحيم ليکل په اعدادو سره

دا د بسم الله الرحمن الرحيم د ليکلو بي عزتي يا بي آدبي ده، ځيني اشخاص بسم الله الرحمن الرحيم په داسي ډول سره ليکي (۷۸۶) د بسم الله الرحمن الرحيم داسي ليکل بلکل غلط دي.

د بسم الله الرحمن الرحيم د ليکلو صحيح طريقه: د بسم الله الرحمن الرحيم پر ځای نوري کليمي يا (۷۸۶) ليکل د قرآن کريم، د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) او د اُمت د متوارث عمل خلاف دي.

د حديبه په صلح کي حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) د بسم الله الرحمن الرحيم ليکلو حکم وکړ، مشرکينو اعتراض وکړ او ويې ويل: (اکتب تکتب باسمک اللهم). ددې څخه معلومه سوه چي اسلام د بسم الله الرحمن الرحيم د ليکلو خاص طريقه متعينه کړې ده، ددې پر ځای د نورو کلماتو سره د بسم الله الرحمن الرحيم ثواب نه ورکول کيږي او سنت هم نه ادا کيږي. والله سبحانه وتعالی اعلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رشوت ورکولو جائز او ناجائز صورتونه

په اوسني عصر کي هري خواته د رشوت بازار ډېر ګرم دی، داسي وختونه هم پيښيږي چي ډېر شريف سړی به وي، مګر بيا به هم په رشوت ورکولو مجبوره کيږي چي رشوت ورکړي، ددې کبله ضروري ده چي د رشوت جائز او ناجائز صورتونه معلوم سي او بيا د هغه سره سم عمل وسي.

د احسن الفتاوی مولف (رحمة الله عليه) فرمايي: د رشوت اخيستلو او ورکولو بيلا بيل صورتونه دي، د هر يوه حکم ليکل کيږي:- ۱: د حکومت څخه قضاء يا داسي يو بل منصب يعني د وظيفي د لاسته راوړلو لپاره. ۲: په حاکم باندي د فصلې کولو لپاره. ۳: د اعانت على الظلم لپاره.

په دې درو (۳) حالاتو کي رشوت اخيستل او ورکول يې هم حرام دي، که د حاکم څخه د خپل حق د منع کولو خطر وي، نو هغه ته د ظلم د ختمولو په اړه رشوت ورکول هم جائز نه دي، ځکه چي ددې څخه د حاکم عادت خرابيږي، ځکه چي بيا پر ټولو عوامو باندي د ظلم باعث يعني سبب ګرځي.

۴: د کوم چا څخه چي د تکليف انديښنه وي، هغه ته د رشوت ورکول جائز دي، مګر د هغه لپاره يې اخيستل حرام دي.

۵: د يو تکليف د ختمولو يا د يوې ګټي د لاسته راوړلو لپاره په مينځ کي د واسطې جوړيدونکي يعني فقط سفارش کوونکي ته رشوت ورکول جائز دي، مګر د هغه لپاره يې اخيستل جائز نه دي.

هو! که د واسطې په ذمه کار وي، نو د هغه لپاره ددې کار اُجره اخيستل جائز دي، په دې شرط چي هغه په دې کار کولو باندي خپله قدرت ولري، ماسيوا د قدرته اعتبار نسته.

د کميشن يا د دلالي اُجرت اخيستل

په دې موضوع کي د حنفي فقهي عبارتونه مختلف دي، مګر د عامو خلګو د ضرورت د امله د جواز قول يې مختار او مفتي بِه دی، هو! په دې کي د اُجرت معلومول ضروري دی.

د مثال په ډول: په لسو (۱۰) افغانو کي يوه افغاني هم د تعين صورت دی، يا فيصدي معلومه کړي او که د اُجرت تعين ونه سي، نو په دې صورت کي ناروا دی.

مګر په دم يا تعويذ باندي اُجرت اخيستل چي په اصطلاح کي شکرانه ورته ويل کيږي جائز ده، ځکه چي دا علاج او تداوي ده. كما صرح به العلامة ابن عابدين (رحمة الله عليه) في رد المختار

همداسي د هداية مصنف (عليه الرحمة) هم د جواز فتواى ورکړي ده. هدايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خیرات ورکولو سره احسان اچول

الله (جل جلاله) فرمايي: (يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَاتُبْطِلُوْا صَدَقٰتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰى ؕ). ژباړه: ای هغه کسانو! چي ایمان ئې راوړی دی مه باطلوئ تاسي خیراتونه خپل په احسان بارولو او ایذا (ضرر رسولو) سره. (سورت البقره ـ آیت ۲۶۴)

بل ځای الله (جل جلاله) فرمايي: (اَلَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَايُتْبِعُوْنَ مَآ اَنْفَقُوْا مَنًّا وَّلَا اَذًى ؕ).

ژباړه: هغه کسان چي خرڅوي مالونه خپل په لاره کښي د الله بیا نه ورپسي کوي (دوی) په هغه شي پسي چي خیرات کړي ئې وي احسان او نه ضرر. (سورت البقره ـ آیت ۲۶۲)

د دوهم آیت مبارک څخه داسي معلومیږي، چي د احسان اچولو ممانعت فقط په صدقاتو پوري خاص نه دی، بلکي هر څه چي د عبادت، طاعت او نیکي په لاره کي مصرف سي، هغه که په پر خپل ځان یا پر خپل اولاد او ښځي باندي وي، یا پر خپلو دوستانو قریبانو باندي وي، د ټولو دغه حکم دی چي په احسان اچولو سره د خیراتولو ثواب ختمیږي، د یو داسي شخص په وړاندي خپل د احسان یا صدقې ذکر کول، چي د هغه په وړاندي د بیان کولو څخه هغه خوښي نه څرګندوي، پر کوم چا چي احسان سوی وي دا هم په (مَنًّا وَّلَا اَذًى) کي داخل دی.

ددې امله علماء کرام فرمايي: په سوغات یا صدقه ورکولو سره د دعا غوښتنه کول، یا د دعا اُمید کول هم مناسب نه دی، ځکه چي د ثواب د باطلیدلو خطر ځيني سته.

د الله (جل جلاله) د نامه څخه ماسیوا ځاروی ذبح کول

د قرآن کریم ارشاد دی: (وَلَاتَاْكُلُوْا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَاِنَّهٗ لَفِسْقٌ ؕ). ژباړه: مه خورئ تاسي له هغي چي نه وي یاد کړی سوی نوم د الله پر هغې باندي او بیشکه! چي دا خوراک خامخا ګناه ده. (سورت الانعام ـ آیت ۱۲۱)

د حدیث شریف ارشاد دی:- څوک چي د یو چا په نوم باندي ځاروي یعني: پسه، بزه، چرګ او داسي نور... پریږدي یعني ونوموي هغه زموږ څخه نه دی. بي خوند ګناهونه

عموماً عام مسلمان په دې ګناه ډیر اخته دي ځيني خلک د بزرګانو او پیرانو په نامه ځاروي نوموي یا یې د هغوی په نامه نذر کړي او ذبح یې کړي، مګر ددې څخه څه خوړل حرام دي او دا کار ګناه یې کبیره او د شرک سره مشابهت پیدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځه د خاوند او مزدور یا غلام د بادار په خلاف پارول

حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمايي: څوک چي ښځه د خاوند او مزدور د بادار په خلاف وپاروي، يعني د ښځي يا غلام او مزدور په زړه کي مخالفت او دښمني پيدا کړي، يا د دوی تر منځ و اختلاف ته نوره تقويه ورکړي، نو هغه زموږ څخه نه دی. رواه احمد بسند صحيح

همداسي يو سړی د خپلي ښځي څخه خوابدی کول او د هغه په زړه کي نفرت پيدا کول هم په دغه حکم کي داخل دی. زواجر

علماء کرام دا هم په کبیره ګناه کي داخل ګڼي او په حديث کي يې دغه ناوړه عمل د شيطان تر ټولو ستره کارنامه ګڼلې ده. مسلم

په اوسني عصر کي دغه عمل د عامو خلګو عادت ګرځيدلی دی، که د يو ښځي د خپل خاوند يا مزدور د خپل بادار څخه په شکايت وو، نو اوريدونکی ددې پر ځای چي مشکل يې ور حل کړي، نور يې هم د هغه په خلاف پاروي د هغو تر منځ نفرت، کرکه او کينه ډيره وي او دا د ښځي يا مزدور سره همدردي يا دوستي ګڼي.

هو! همدردي او دوستي په دې کي ده چي هغوی په دې پوه کړي چي د هغه به يو عذر وو، يا يوه مجبوري به يې وه، او ګوره که تا ته د هغه څخه يو تکليف رسيدلی يې، نو د هغه په زرګونو راحتونه چي تا ته يې درکړي دي، پر هغه سترګي مه پټوه او درپياد يې کړه، خلاصه دا چي د ښځي او خاوند يا مزدور او بادار تر منځ بايد روغه جوړه وسي او دوی ټولو ته بايد ښه او مناسب نصيحت وسي چي تر منځ يې مشکل حل او ژوند يې د پخوا په ډول عادي سي.

په يو وخت کي تر يوه ډير طلاقونه ورکول

که د يو شرعي يا طبعي مجبوري د امله ښځي ته طلاق ورکول ضروري وي، نو شرعاً رواه دی، مګر سنت طريقه يې دا ده چي داسي وخت طلاق ورکړل سي، چي ښځه د مياشتني مريضي څخه فارغه وي، فقط يو طلاق ورکول مناسب دی، په يو وخت کي دري (۳) طلاقه ورکول چي عموماً په جاهلانو کي رواج لري ګناه ده.

که طلاق هم واقع کيږي عام او ناخبره خلګ ډير په دې کي مشغول دي، کله چي طلاق ورکړي نو تر درو (۳) څخه کم باندي ساه نه ايله کوي، که د يو سبب له کبله دا فکر کي وي، چي بيا د رجوع حق پاته نه سي، نو يو طلاق هم بائن کيدلای سي، تر درو (۳) پوري رسولو ته هيڅ حالت کي اړتيا نسته. الدرالمختار، بحر، وغيره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اجازې پرته د يو چا کور ته ورننوتل يا کتل

حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي: کوم سړی چي پرته د اجازې د يو چا کور ته ګوري، نو د کور خاوند ته جائزه ده چي سترګي يې راوباسي. بخاري، مسلم

د حديث شريف ارشاد دی: کوم چا که د اجازې څخه پرته د يو چا د مکان پرده پورته کړه او دننه کورته يې وکتل، نو ده يو داسي عمل وکړ چي ورته جائز نه وو. ترمذي

عام خلګ دا حکم د ښځينه په هستوګنځي پور خاص ګڼي، د نارينه هستوګنځي ته کتل يا ننوتل په دې کي داخل نه ګڼي بيله دليله په دې کبيره ګناه اخته دی.

د روح لرونکي شي په اور کي سوځل

حضرت عبدالله بن مسعود (رضى الله عنهم) فرمايي: حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) د ميږيانو يو غار وليدی چي موږ اور ور اچولی وو، رسول الله (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل: دا اور چا لګولی دی؟ موږ ورته وويل: يا رسول الله (صلى الله عليه وسلم) موږ لګولي دی، رسول الله (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل: په اور سره عذاب ورکول، د اور د خالق الله (جل جلاله) حق دی، وبل چا ته ددې حق نسته چي ذي روح په اور کي وسوځي. زواجر

د بيان سوو احاديثو څخه داسي معلوميږي چي روح لرونکي شي هغه که انسان وي که څاروي که حلال وي، لکه: زياتره الوتونکي يا څاروي او داسي نور... حرام لکه: موږک، پشي، سپی، مار، لړم، غالبوزي او داسي نور... علماء کرامو ساه لرونکي شيان په اور کي سوځل په کبيره ګناهونو کي داخل ګڼلي دي. کذافي الزواجر

هو! که د يو ضرري حيوان لکه: مار، لړم او غالبوزي د ضرر څخه د حفاظت بله لار نه وي، نو د مجبورۍ د امله يې د سوځولو اجازه سته. کذا قال الزرکشي وغيره من الزواجر

په اولادونو کي برابري نه کول

که د يو کس څو ښځي وي، په هغو ټولو کي عدل او برابري کول واجب او ضروري دي، د دوی په مينځ کي خلاف عمل کول يعني د دوی تر مينځ عدل نه کول کبيره ګناه ده، همداسي په انعام، بخشش او په هر شي ورکولو کي هم برابري کول ضروري دي، په دې کي د هلک، انجلۍ، نارينه او ښځي لپاره برابره برخه ورکول په کار ده. دښځي نيمه برخه د ميراث قانون دی، په ژوند کي که مور او پلار څه شی اولادونو ته ورکوي، په هغه کي به د ښځي او نارينه برخي برابروي، ددې خلاف عمل کول ګناه کبيره ده، هو! که هلک يا انجلۍ په علم يا عمل کي د مور او پلار په اطاعت او خدمت کي تر نورو بالا وي، نو هغه ته ډير شی ورکول يا ډير محبت ورسره کول او ناز تر نورو ډير ورکول جائز دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بولو د څاڅکو څخه ځان نه ساتل

د قبر ډير عذاب د بولو د څاڅکو څخه د ځان نه ساتلو له کبله ورکول کيږي، ددې کبله د بولو د څاڅکو څخه ډير احتياط وکړی.

په شريعت کي ددې وجهي د قضاء حاجت وروسته لومړی په لوټه سره استنجاء سنت ګڼل سوې ده، بيا يې په اوبو سره مينځل مقرر کړي دي، ددې لپاره چي وروسته د بولو څاڅکي عموماً راځي، چي د هغه د ختميدلو اطمينان وسي، او د بولو پاته اجزاءوي په مکمل ډول صفا سي. ددې څخه د ځان ساتلو لپاره لاندي عملونه سنت ګڼل سوي دي:- ۱: د بولو کولو لپاره دي لوړ ځای کښيني. ۲: پر داسي مځکه دي قضاء حاجت وسي د کوم ځای څخه چي د بولو څاڅکي پر بدن او کالو باندي ونه لګيږي. ۳: د کوم طرف څخه چي باد وي د بولو کولو په وخت کي دي هغه طرفته مخ نه ګرځوي، ځکه چي باد د بولو څاڅکي د ده وخوا ته راګرځوي.

د خلکو په لاره کي مرداري اچول

د حديث شريف ارشاد دی:- حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي: کوم چا چي مسلمانانو ته د هغوی په لاره کي تاوان ورسوي، پر هغه دي د مسلمانانو لعنت وي. الطراني بسند حسن

د حديث شريف ارشاد دی:- د لعنت د درو (۳) شيانو څخه ځانونه وساتی، اصحابانو پوښتنه وکړه: هغه درې (۳) د لعنت اسباب څه شي دي؟ ده (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل: د اوبو په ګودر، لاره يا د سيوري په ځای کي يعني په کوم ځای کي چي خلګ کښيني قضاء حاجت کول. مسند احمد

د دوهم حديث څخه دا معلوم سوه چي دغه ګناه يوازي په بولو او ګندګيو پوري خاص نه ده، بلکي هر هغه شی چي خلګو ته تکليف ورسوي، په دې کي داخل دي ناړي توکل، د نفرت او خوا ګرځيدو شيان، د کيلې پوستکي او هر ضرر لرونکي شي غورځول ګناه ده.

پرته د ضرورته سپی ساتل

کوم سړی چي د څارويو د رمي يا د کښت د ساتني يا د ښکار د ضرورت څخه پرته د شوق لپاره سپی وساتي، د هغه د ثواب څخه هره ورځ د يوه قيراط په اندازه کميږي. بخاري، مسلم

د بخاري په يو بل روايت کي دوه (۲) قيراطه ذکر سوي دي. قيراط د وزن يو خاص مقدار دی، چي د اتو (۸) دانو وريجو ومقدار ته نژدې دی، مګر دا چي د آخرت قيراط څونده وزن يې دی او دلته ددې څونده اندازه مراد ده، دا الله سبحانه وتعالی ته معلومه ده. د حديث شريف مطلب ظاهراً دا دی، چي د صالحو اعمالو د مجموعي ثواب څخه هره ورځ دومره اندازه کميږي، دا احتمال هم سته چي د هر صالح عمل د ثواب څخه د يوه يا دوو (۲) قيراطو په اندازه کم سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پای

د الله (جل جلاله) د فضل او كرم څخه اُميد وار يم چي په خپل دربار كي دا كتاب را څخه قبول كړي، او الله (جل جلاله) دي يې د ټولو مسلمانانو لپاره ګټور او نافع وګرځوي، ځيني ضروري نكات چي بايد په نظر كي ونيول سي.

په اول قدم كي بايد ددې يادونه وكړم: كه چيري ددې كتاب په كوم ځای كي مثلاً: په آيت، حديث، ترجمه او يا هم په املاء او انشاء كي يې كومه غلطي وي، نو تاسي كولای سي هغه ما ته را په ګوته كړی او زه يې په راتلوونكي كي اصلاح كړم، كتاب د غلطي څخه پاک او تكميل كړم، ځكه چي انسان عاجزه دی، هيڅ وخت د خطاء او غلطي څخه خلاص نه وي.

په دوهم قدم كي ددې يادونه كوم: كه يو مسلمان د دغه ذكر سوو كبيره او صغيره ګناهونو څخه ځان ونه ساتي، نو لږ تر لږه خو به په دې پوه سي، چي څه كول ګناه ده او څه كول ګناه نه ده كومه كبيره ګناه ده او كومه صغيره ګناه ده او يو وخت به دا فكر ورسره پيدا سي، چي دا ګناهونو سخت عذاب لري پښيمانه به سي او پښيماني په دې باب كي د كاميابۍ كيلي ده.

په دريم قدم كي دا يادونه كوم: كه څوک غواړي چي د كبيره او صغيره ګناهونو په هكله نور هم ځان پوهه او په خبر كړي، نو دغه مشهور كتاب (الزواجر عن اقتراف الكبائر) په نامه چي د علامه امام ابن حجر هيثمي مكي (رحمة الله عليه) تصنيف دی، چي په (۴۵۰) څلورنيم سوه مخونو او دوه (۲) ټوكه كي دی، چي په كښي د (۴۶۰) څلور سوه شپيته ګناهونو مفصل بيان سره د قرآن كريم او حديث د سزاو ذكر سوي دي كتلای سی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه

۱: تفسیر دیوبندي، مرتب الحاج مولوي عبدالحنان صاحب.

۲: کتاب زواجر عن اقتراف الکبائر، مرتب علامه امام ابن حجر هیثمي مکي (رحمة الله علیه).

۳: الشباه والنظائر، مرتب علامه ابن نجیم (رحمة الله علیه).

۴: بي خونده ګناهونه، مرتب مفتي اعظم حضرت مولانا محمد شفیع صاحب.

۵: کتاب الاذکار، مرتب حضرت امام نووي (رحمة الله علیه).

۶: اشباه وغیره، مرتب فتاوای علمګیري.

۷: احسن الفتاوای، مرتب علامه مفتي رشید احمد الدهیانوي (رحمة الله علیه).

۸: احیاء العلوم.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library